

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Martina Vojtíšková

Policie ČR v judikatuře správních soudů a Ústavního soudu

Diplomová práce

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Policie ČR v judikatuře správních soudů a Ústavního soudu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu Prof. JUDr. Vladimíru Sládečkovi, DrSc., za jeho ochotu, trpělivost a podporu při psaní této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
1 Úvod	7
2 Policie České republiky	9
2.1 Pojem policie	9
2.2 Charakteristika policie a její úkoly	10
2.3 Prameny právní úpravy	13
2.4 Postavení policie	15
2.5 Organizace policie	17
3 Judikatura správních soudů a Ústavního soudu	19
3.1 Bezprostřední zásah	20
3.1.1 Charakteristika	20
3.1.2 Proporcionalita zásahu	21
3.1.3 Časová dimenze zásahu	24
3.1.4 Zákonnost zásahu	26
3.1.5 Ochrana před nezákonnými zásahy	28
3.2 Služební poměr	31
3.2.1 Zařazování na pracovní místo	32
3.2.2 Kázeňské přestupky v rámci služebního poměru	35
3.2.3 Propuštění ze služebního poměru	41
3.3 Bezpečnost a plynulost silničního provozu	48
4 Závěr	52
5 Seznam použité literatury	55
Shrnutí práce	59
Summary	60
Klíčová slova - Keywords	61

Seznam použitých zkratk

ČNR	Česká národní rada
Listina	Listina základních práv a svobod vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud
Policie ČR	Policie České republiky
s. ř. s.	zákon č. 500/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
trestní zákon	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (publikovaná pod č. 209/1992 Sb., ve znění č. 243/1998 Sb.)
Ústava	ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
zákon ČNR o policii	zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
zákon ČNR o služebním poměru	zákon České národní rady č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky
zákon o policii	zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

zákon o přestupcích	zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
zákon o silničním provozu	zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o služebním poměru	zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

1 Úvod

V České republice, jako v každé demokratické společnosti je kladen důraz na základní lidská práva a svobody. Pro fungování moderního státu je zároveň potřeba, aby byl ve společnosti dodržován určitý řád a pořádek. Ideálního stavu však nelze dosáhnout bez existence instituce, která by dbala na dodržování a zajišťování tohoto řádu. Tuto úlohu plní Policie České republiky. Jedná se o zákonem zřízený bezpečnostní sbor s působností na celém území republiky, který zajišťuje ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti občanů, chrání občany a společnost před hrozícím nebezpečím, takové ohrožení odvrací a předchází mu.

Právní základ pro Policii České republiky tvoří v současné době zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Nejedná se však o kodifikovanou úpravu policejního práva. Služebně právní vztahy policistů, postavení policejních útvarů v rámci správního řízení a různé další činnosti policie upravuje poměrně široká řada zákonů.

Svou prací bych však ráda poukázala na skutečnost, že k Policii České republiky se váže také bohatá judikatura správních soudů a Ústavního soudu, která nesmí být pomíjena, neboť je její znalost nezbytná pro praxi. Policie ČR v judikatuře správních soudů a Ústavního soudu je téma, které doposud zpracováno nebylo.

Ve své práci nejprve stručně nastiňuji vývoj v chápání pojmu „policie“, uvádím prameny právní úpravy, obecně charakterizují Policii ČR, její úkoly, organizaci a postavení v právních vztazích. Jedná se o stručné, ale nezbytné uvedení do problematiky Policie České republiky.

Část druhá je ústřední kapitolou mé práce, v níž rozebírám jednotlivé judikáty správních soudů a Ústavního soudu. Judikatura, která se týká Policie České republiky je ovšem velmi početná a nemůže být obsáhnuta pouze v rámci diplomové práce. Z toho důvodu jsem se zaměřila na tři užší oblasti. Jedná se o problematiku bezprostředních zásahů, služební poměr příslušníků Policie ČR a oblast bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, konkrétně měření rychlosti vozidel Policií ČR. Tuto volbu jsem provedla z toho důvodu, že se jedná o otázky, které se v judikatuře v souvislosti s Policií ČR v posledních letech nejčastěji objevovaly. Uvádím zde medializované případy, případy, které byly problematické z důvodu změny právní úpravy, a judikáty, které byly základem pro pozdější rozhodovací praxi soudů.

Ohledně Policie ČR existuje velké množství odborných publikací a relevantní literatury. Ve své práci vycházím při psaní obecné charakteristiky Policie ČR zejména

z komentáře k zákonu o policii, jehož autory jsou Jindřich Škoda, František Vavera a Radek Šmerda. Dále čerpám z odborných monografií, především z publikace *Správní právo: zvláštní část* konkrétně z kapitoly dvacáté od autora Vladimíra Sládečka, která se týká státní policie, a dále vycházím z právní monografie *Veřejné sbory*, kterou napsali již zmínění autoři Jindřich Škoda a František Vavera spolu s Pavlem Matesem. Důležité informace jsem získala také z článku *Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů* od autora Pavla Matese a z dokumentu Nejvyššího správního soudu *Zpráva o činnosti Nejvyššího správního soudu v letech 2003-2009*.

V rámci judikatury vycházím převážně z nálezů Ústavního soudu a rozsudků Nejvyššího správního soudu. Ve své práci uvádím judikáty týkající se v současnosti účinných zákonů, ale i jejich historických verzí. V takových případech se jedná o relevantní judikaturu, kterou považuji za nezbytnou uvést a vždy odůvodňuji, proč lze příslušný judikát aplikovat i v současné době. U některých problematických otázek, které souvisely se změnou právní úpravy, porovnávám judikaturu starého a nového znění zákona.

Při psaní jsem využívala metody analytické a syntetické. V rámci judikatury uplatňuji také metodu komparativní.

Ve své práci chci upozornit na nejdůležitější judikaturu v souvislosti s Policií ČR v posledních letech, která měla podstatný dopad na praxi a vyzdvihnout tak důležitost rozhodování soudů v případech, kdy se v zákonech vyskytují mezery.

2 Policie České republiky

2.1 Pojem policie

Samotné slovo policie vychází z řeckého „politeia“, které znamená občanství, život občanský i veřejný, ale také zřízení, správa či činnost obce. Popřípadě někteří autoři jej spojují s dalším řeckým slovem „polis“ tedy obec nebo město.¹ Je dáváno také do souvislosti i s latinským slovem „politia“, což znamená státní zřízení nebo ústavu. Postupně byl pojem policie spojován s péčí měst a státu o veřejný pořádek, v souvislosti s rakouskými a německými policejními řády, které platily v 16. století, a obecně s rozvojem veřejné správy. Široké chápání pojmu policie ve smyslu státní správy se postupně zužovalo až k pojetí policie jako tzv. vnitřní správy, přičemž z tohoto pojetí byla vyňata i činnost nevrchnostenská. V 19. a 20. století je pojem policie vnímán jako specifický druh správní činnosti.²

Policie byla tedy dříve chápána široce. Ještě v 60. letech 20. století se v obecních zřízeních objevovaly ustanovení, které zahrnovaly kromě policie bezpečnostní také např. policii silniční, zdravotní, stavební, požární apod. Po druhé světové válce se upustilo od použití pojmu policie pro označení specifických funkcí veřejné správy.³ Místo toho se pro správní policii začalo používat označení „kontrola“ a poté „správní dozor“. Namísto policie ve smyslu ozbrojeného sboru vznikl Sbor národní bezpečnosti, který nebyl tvořen policisty, nýbrž příslušníky veřejné bezpečnosti a příslušníky státní policie. Dále zde existoval Sbor nápravné výchovy.⁴

Policie byla dříve pojímána především ve smyslu funkčním. Zejména tedy jako „správní činnost ochraňující zdraví a život osob, majetek a zajišťující bezpečnost státu.“ Policii lze ovšem chápat také v užším slova smyslu. Jedná se o pojetí organizační, jako vykonavatel veřejné správy. V současné době se chápe spíše ve smyslu ozbrojeného bezpečnostního sboru, avšak policisté vykonávají také správní dozor, tedy činnost k ochraně zdraví, života a majetku dle původního funkčního pojetí.^{5 6}

¹ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 372.

² MIKULE, Vladimír. *Policie jako činnost a jako instituce*. In. ZOUBEK, Vladimír (ed.). *Sborník z druhého mezinárodního vědeckého semináře k vědeckovýzkumnému úkolu č. 214 „Bezpečnostní politika České Republiky“*. Praha: Policejní akademie České Republiky, 1998, s. 49.

³ Tamtéž.

⁴ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 374.

⁵ Tamtéž.

⁶ Pojem policie v dalším textu ve smyslu Policie České republiky.

2.2 Charakteristika policie a její úkoly

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor s celostátní působností. Jedná se o policii státní, která je podřízena státu. Tento prvek je charakteristický pro policii kontinentálního typu. Naopak v zemích práva angloamerického se můžeme setkat s policií, která je podřízena místní správě.⁷

Policie se podílí na činnosti veřejné správy. Náleží mezi veřejné sbory, kterých v České republice působí několik. Jejich veřejnoprávní charakter je dán zákonným zřízením a obsahem činnosti, který je upraven předpisy správního práva. Zákon o služebním poměru hovoří o bezpečnostních sborech a náleží zde Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a od 1. 1. 2012 také Generální inspekce bezpečnostních sborů.⁸ U policie je však specifikováno, že se jedná o sbor ozbrojený. Tento prvek ozbrojenosti u některých bezpečnostních sborů chybí, nicméně pro policejní sbory je nepostradatelný. Represivní činnost je součástí úkolů policie, především co se týče ochrany občanů před násilím.

Úkolem policie je chránit vnitřní pořádek a bezpečnost. Zákon o policii stanoví, že policie slouží veřejnosti. Předchozí úprava, zákon ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v § 2 stanovila konkrétní výčet úkolů policie, což bylo značně problematické a mělo za následek neustálé novelizace. Současné vymezení úkolů je neúplné zcela správně, neboť policie vykonává rovněž činnosti podpůrné a doprovodné, které jsou však nepostradatelné. Mezi obecné úkoly policie tedy patří ochrana bezpečnosti osob a majetku, zajištění veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti, trestní řízení a mnoho dalších úkolů stanovených zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.⁹ Úkoly policie v praxi vykonávají policisté, popřípadě další zaměstnanci, kteří jsou povinni zajistit, aby byly realizovány. Tuto povinnost vyjádřil ve svém nálezu Ústavní soud, který konstatoval, že není na úvaze státního orgánu, že bude svou zákonem mu

⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 55.

⁸ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 1.

⁹ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 23.

svěřenou moc uplatňovat, ale jedná se o jeho povinnost tak učinit vždy, když je to nezbytné.¹⁰

Na základě zvláštního zákona popřípadě pověření Ministerstva vnitra vykonává policie také státní správu. Jedná se o úsek střelných zbraní a střeliva a oblast povolování pobytu cizinců. Policie může být požádána o spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku za podmínek, které jsou stanoveny zákonem o obcích. V mimořádných situacích může vláda za podmínek stanovených zákonem povolat k plnění úkolů policie vojáky v činné službě a také příslušníky Vězeňské služby České republiky. Obě skupiny pak mají stejné povinnosti a oprávnění jako policisté.¹¹

Doprovodné a podpůrné úkoly nejsou stanoveny zákonem. Jedná se zejména o kriminalisticko-technickou, pyrotechnickou, znaleckou a vědeckovýzkumnou činnost, která je vykonávána speciálně zřízenými znaleckými pracovišti policie v souladu se zákonem o znalcích a tlumočnících. Tato pracoviště jsou zapsaná v seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost Ministerstva spravedlnosti. Mezi úkoly policie patří také provozování operačních středisek a pracovišť pro příjem tísňového volání pořizováním záznamu volání a výdej informací ovlivňujících bezpečnosti a plynulost silničního provozu. Neméně důležitý je chov a výcvik služebních psů a výcvik služebních koní. Policie vykonává také úkoly, které souvisí se speciální potápěčskou činností.

Působnost policie v oblasti ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti státu je obecná a má subsidiární povahu. Ostatní bezpečnostní instituce vykonávají v této oblasti specializované úlohy, kdežto policie má na starost vnitřní bezpečnost všeobecně. Pokud není speciálně povolán určitý orgán veřejné moci příslušným zvláštním zákonem, přichází subsidiárně na řadu působnost policie.¹²

Jak již bylo zmíněno výše, úkoly, tedy výkon pravomoci a působnosti policie, vykonávají příslušníci policie ale rovněž také zaměstnanci zařazení v policii. Policisté jsou ke státu ve služebním poměru, jehož vznik, průběh a zánik upravuje zákon o služebním poměru. Služební poměr vzniká na základě rozhodnutí příslušného služebního funkcionáře. Naopak pracovní právní vztah zaměstnanců je založen běžnou pracovní smlouvou a řídí se zákoníkem práce.¹³ Je zřejmé, že zaměstnanci nemají stejné pravomoci jako policisté. K některým činnostem je potřeba speciálních dovedností či

¹⁰ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 38. (Nález I. Ústavního soudu ze dne 19. února 2002, sp. zn. I. ÚS 488/01.)

¹¹ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 85.

¹² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 64.

¹³ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 387.

absolvování výcviku. Z hlediska ekonomického je však namístě, aby činnosti, které nejsou vyloženě „policejní“ a přesto náleží do úkolů policie např. pomocné, organizační, servisní, administrativní, správní či technické činnosti, vykonávali tito zaměstnanci. Zákon o policii výslovně stanoví, která oprávnění a povinnosti náleží pouze policistům ve služebním poměru. Tam kde zákon uvádí, že určitý úkon vykonává policie, může jej dle okolností provést policista i zaměstnanec. Základní povinnosti stanovené v zákoně o policii platí jak pro policisty, tak pro zaměstnance zařazené v policii.^{14 15}

Pokud jde o organizaci policejních sborů, lze ji svou povahou přirovnat ke sborům vojenským. Převažují zde totiž vertikální vztahy nadřízenosti a podřízenosti, centralizace a monokratické rozhodování. Tento fakt se odráží v charakteristice policie jako jednotného sboru. Policie je vnitřně organizačně členěna a to zejména z důvodu zajištění efektivní regulace jejích vlastních činností a také zabezpečení pružného řízení fungování ekonomické stránky jejích činností.¹⁶

¹⁴ CANDIGLIOTA, Zuzana, FOUKALOVA, Kristýna, KOPAL Jiří. *Jak si počínat v kontaktu s policistou a strážníkem: Policejní právo v otázkách a odpovědích*. Brno: Liga lidských práv, 2010, s. 24-25.

¹⁵ Dle mezinárodní komparativní studie ministerstva vnitra z července 2012 měla Česká republika v evropském srovnání pátý nejvyšší počet policistů v přepočtu na obyvatele. Dostupné na <http://www.lidovky.cz/srovnani-vic-policistu-nez-cesko-ma-uz-jen-kypr-a-malta-p17-/ln_domov.asp?c=A120725_183814_ln_domov_spa>

¹⁶ MATES, Pavel a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2009, s. 10.

2.3 Prameny právní úpravy

Ústava neobsahuje úpravu problematiky policie. Bezpečnostní složky jsou zmíněny až v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, který v čl. 3 odst. 1 stanoví, že bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Důležité je zmínit také následující odst. 2, kde zákon vymezuje osoby, které jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky. Jedná se o státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby. Dále podle čl. 4 odst. 1 úkoly ozbrojených bezpečnostních sborů, jejich organizaci, přípravu a právní poměry jejich příslušníků stanoví zákon.

Úprava bezpečnostních sborů je obsažena také v Listině v čl. 44. Příslušníkům bezpečnostních sborů mohou být na základě zákona omezena některá práva garantovaná Listinou, pokud to souvisí s výkonem služby. Jedná se o právo petiční (čl. 18), právo shromažďovací (čl. 19) a právo na odborové sdružování (čl. 27 odst. 1 až 3).

Z Ústavy vyplývá, že pravomoci každého orgánu veřejné moci stanoví zákony. Podle čl. 2 odst. 3 státní resp. veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovenými zákony a způsoby, které zákon stanoví.

Hlavním pramenem je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (novelizován byl zákony č. 41/2009 Sb., č. 153/2010 Sb., č. 150/2011 Sb., č. 341/2011 Sb., č. 375/2011 Sb. a č. 459/2011 Sb.) Podstatný je také zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky. Tímto došlo ke změně 60 zákonů. Dále je nezbytné uvést zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se kterým souvisí zákon ČNR č. 279/1992 Sb., o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí obsazovaných stanovením nebo jmenováním příslušníků Policie České republiky a příslušníků Sboru nápravné výchovy České republiky.¹⁷ Důležité je zmínit, že od 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon přináší změnu 25 dalších zákonů.

Policie je ve své činnosti vázána řadou dalších zákonů. Podstatná jsou zejména ustanovení o působnosti a pravomoci policie. Je třeba zmínit např. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na

¹⁷ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 380–381.

území České republiky, zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a zákon č. 310/2006 Sb., o nakládání s bezpečnostním materiálem.¹⁸

Na činnost policie se ovšem vztahují také podzákonné právní předpisy, tedy nařízení vlády a vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Ve vnitřních vztazích je povinna dodržovat i akty Ministerstva vnitra, kterému je podřízena a Policejního prezidia, jež řídí její činnost.¹⁹

Co se týče nařízení vlády, je třeba zmínit např. nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů České republiky, nařízení vlády č. 596/2004 Sb., kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení, nařízení vlády č. 507/2004 Sb., kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do informačního systému o služebním příjmu a nařízení vlády č. 508/2004 Sb., kterým se stanoví vzory hodnostního označení příslušníků bezpečnostních sborů.

Pokud jde o prováděcí vyhlášky, důležitý je základní organizační předpis, tedy vyhláška č. 407/2009 Sb., o stanovení názvů, sídel a územních obvodů krajských ředitelství Policie České republiky, dále vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru a vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti.²⁰

Kromě vnitrostátních právních předpisů musí policie dodržovat také závazky, které vyplývají z členství České republiky v Evropské unii a Radě Evropy.

Co se týče vztahu policie a Rady Evropy, podstatná je zde Deklarace Parlamentního shromáždění Rady Evropy o Policii z 8. 5. 1979. Tento dokument obsahuje v čl. B 1 charakteristiku policie jako zákonem ustanovené veřejné služby se zodpovědností za ochranu a uplatňování zákonů a dále upravuje především povinnosti policistů a jejich práva.

Pokud jde o závazky plynoucí z členství v Evropské unii, jedná se zde v podstatě jen o činnost policie jako orgánu činného v trestním řízení. Nejde však o právo policejní nýbrž o právo trestní. Tato problematika je obsažena zejména v kapitole 5. Lisabonské smlouvy a primárně souvisí s institucí Evropského policejního úřadu - EUROPOL.²¹

¹⁸ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 380.

¹⁹ MATEŠ, Pavel a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2009, s. 16.

²⁰ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 381-382.

²¹ Tamtéž s. 382 – 383.

2.4 Postavení policie

Policie z hlediska správního práva plní dvojí úlohu. V první řadě vystupuje jako bezpečnostní sbor. Zde policisté plní pořádkové či dozorčí správní funkce a lze zde zařadit i následné ukládání pokut v blokovém řízení jako správní činnost navazující na výkon pořádkového dozoru. Druhá úloha spočívá v činnosti jednotlivých organizačních složek, které působí jako správní úřady a vykonávají státní správu v případech stanovených zvláštními zákony. Mohou vydávat i formální správní akty, provádět kontrolu, vést evidence a další činnosti. Tato druhá role policie však nepředstavuje hlavní a charakterizující rys policejních sborů.²²

Naprostá většina činnosti police se týká dozorčí a zásahové činnosti, popřípadě informačních či zajišťovacích úkonů. Dle nauky se jedná o správní dozor, tedy určitou kontrolní činnost, při které dozorčí orgán pozoruje chování nepodřízených subjektů a porovnává je s chováním, které je vyžadováno právními normami. Konkrétně jde o výkon pořádkového dozoru, realizovaný na veřejně přístupných místech. Policisté zde mají určitá oprávnění a povinnosti, v rámci nichž mohou činit zejména tzv. faktické pokyny a donucovací úkony. Jedná se o zásahy do práv osob, které jsou realizovány na základě konkrétního zákonného zmocnění. Tyto úkony však nejsou výsledkem žádného formálního řízení.²³ Faktické pokyny spočívají v udělení zákazu nebo příkazu, určitého jednání, které je jeho adresát povinen respektovat. Nedochozí při nich k použití síly ani hrozby jejího použití. Zákon zpravidla formu nepředepisuje a mohou být učiněny ústně, gestem nebo také za pomoci nějakého technického zařízení. Co se týče donucovacích úkonů v případě policie se jedná převážně o okamžitou reakci na vzniklé okolnosti (v tomto případě jde o bezprostřední zásahy).²⁴

Co se týče vystupování v soukromoprávních vztazích Policie ČR není právnickou osobou a zákon jí nepřiznává ani způsobilost být účastníkem řízení před soudem. Způsobilost mít práva a povinnosti jakož i způsobilost být účastníkem řízení, má ve věcech týkajících se policie stát, tj. Česká republika.

Jménem České republiky jedná (činí právní úkony) ve věcech týkajících se Policie ČR státní orgán, jehož se věc týká. Tímto orgánem jsou v záležitostech souvisejících se služebním poměrem policistů (s výjimkou policistů povolaných k plnění úkolů v Ministerstvu vnitra nebo v jiných orgánech, institucích a právnických osobách) Policejní prezidium České

²² SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 386.

²³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 57.

²⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 262.

republiky (s výjimkou vyšetřovatelů policie) a příslušné útvary Policie České republiky. V ostatních záležitostech je tímto orgánem Ministerstvo vnitra.

Před soudem za Českou republiku jedná ve věci týkající se Policie ČR zaměstnanec nebo policista pověřený Ministerstvem vnitra, Policejním prezidiem České republiky, popřípadě příslušným útvarem Policie ČR, podle toho, kterého z těchto orgánů se věc týká. Uvedené orgány mohou pověřit jednáním za stát též zaměstnance nebo policistu působícího u jiného orgánu, popřípadě i zaměstnance jiného státního orgánu.²⁵

Postavení organizační složky státu nemá tedy policie jako celek. Stanovisko, které zaujal Nejvyšší soud se ovšem vztahuje pouze na oblast soukromého práva. Policie má způsobilost být účastníkem řízení podle s. ř. s. V tomto řízení se přezkoumávají rozhodnutí orgánů veřejné správy a není podstatné, zda mají povahu právnické osoby či nikoli. Podstatné je, že v daném řízení vystupují v postavení státních orgánů nadaných pravomocí a působností. Žalovaným je tedy nositel pravomocí nikoli osoba v právním slova smyslu. Pokud orgán policie vydal rozhodnutí, které se stalo předmětem ústavní stížnosti, může být také účastníkem řízení před Ústavním soudem.²⁶

²⁵ Zásadní stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 1997, sp. zn. PlsN 2/96 (R 11/97).

²⁶ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 24. (Nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 8. března 2000, sp. zn. I. ÚS 355/97, a 2. března 2000, sp. zn. III. ÚS 269/99).

2.5 Organizace policie

Policie má vzhledem ke svým úkolům a funkcím postavení jednotného bezpečnostního sboru, který je podřízen Ministerstvu vnitra.

Obecně lze říci, že Ministerstvo vnitra je vůči policii ve dvojitě postavení. V první řadě působí jako ústřední orgán státní správy, tedy je ve stejném postavení jako vůči všem jiným státním orgánům, a na druhé straně má postavení řídicího orgánu vnitřní správy resortu.²⁷ Dle § 12 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřizování ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů je Ministerstvo vnitra ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Vykonává také mnoho dalších činností. Dle § 12 odst. 4 a 5 téhož zákona plní koordinační úlohu v oblasti služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zajišťuje komunikační síť pro Policii ČR.

Dle § 5 zákona o policii je policie podřízena Ministerstvu vnitra a policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi, který má dle § 4 odst. 2 oprávnění povolovat policisty k plnění úkolů Ministerstva vnitra, v Policejní akademii, ve škole nebo školském zařízení, které nejsou organizační částí policie, může také dle § 6 odst. 2 zřizovat útvary policie s celostátní působností. O přímou podřízenost se jedná ve vztahu mezi ministrem vnitra a policejním prezidentem. Policejní prezident je totiž odpovědný ministrovi za plnění úkolů policie. Vzhledem k tomu mu mohou být ukládány úkoly a dány závazné pokyny, avšak ministr nemůže přímo zasahovat do činnosti policie.²⁸

Organizační struktura policie je v zákoně o policii upravena obecně. Dle § 6 zákona o policii ji tvoří Policejní prezidium České republiky, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.

Policejní prezidium je na vrcholu soustavy policejních orgánů. Řídí činnost policie a v jeho čele stojí policejní prezident. O jmenování a odvolání policejního prezidenta rozhoduje ministr vnitra, což je nutné dovodit ze zákona o služebním poměru.

Na návrh policejního prezidenta zřizuje ministr vnitra útvary s celostátní působností.²⁹

²⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 77.

²⁸ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 22.

²⁹ V současné době existují tyto útvary s celostátní působností: Kriminologický ústav Praha, Letecká služba, Národní protidrogová centrála, Pyrotechnická služba, Ředitelství služby cizinecké policie, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Útvar pro ochranu prezidenta ČR, Útvar pro ochranu ústavních činitelů, Útvar rychlého

Od 1. 1. 2012 zákon o policii v § 8 odst. 2 zřizuje 14 krajských ředitelství. Územní obvod krajského ředitelství je shodný s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku. Názvy a sídla jsou uvedeny v příloze k tomuto zákonu.

V souvislosti s organizací policie je třeba zmínit, že účinností zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů od 1. 1. 2012 vznikla nová instituce - Generální inspekce bezpečnostních sborů. Dle tohoto zákona se jedná o samostatný ozbrojený bezpečnostní sbor. Činnost inspekce spočívá především ve vyhledávání, odhalování a vyšetřování skutečností nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie ČR, celník, příslušník vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanec těchto útvarů (v případě zaměstnance jen v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů). V čele stojí ředitel inspekce, kterého jmenuje a odvolává na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech bezpečnosti, předseda vlády. Ředitel inspekce je z výkonu své funkce odpovědný předsedovi vlády.³⁰

nasazení, Útvar speciálních činností, Útvar zvláštních činností. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>>.

³⁰ Dostupné na www.gibs.cz.

3 Judikatura správních soudů a Ústavního soudu

Policii v současné době chápeme z hlediska organizačního i funkčního pojetí. V rámci správního práva zde spadá „organizace a činnost policie jako veřejného bezpečnostního sboru a policejních organizačních složek.“³¹ Dle tohoto pojetí zde není zahrnuta činnost policie jako orgánu činného v trestním řízení. Je nezbytné, aby zákon přesně vymezoval funkce, které policie vykonává. Pokud by policie působila jako orgán činný v trestním řízení, nemohl by být její úkon přezkoumán v rámci soudního řádu správního, jak uvádí například rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. Aps 2/2004-69³² týkajícího se ochrany proti nezákonnému zásahu, což je možné pouze tam, kde policie vystupuje jako správní orgán.³³

Jelikož se ve své práci věnuji Policii České republiky, neuvádím judikaturu v souvislosti s obecní policií. Judikatura správních soudů a Ústavního soudu, která se týká Policie ČR je poměrně široká. Zahrnuje velké množství oblastí, které diplomová práce nemůže pojmut. Z toho důvodu jsem si vybrala tři dle mého názoru nejvýznamnější oblasti, které se týkají Policie ČR a které se v posledních letech nejčastěji objevovaly v rozhodovací činnosti správních soudů a Ústavního soudu. Jedná se o bezprostřední zásahy policistů, služební poměr příslušníků Policie ČR, kde jsem se zaměřila na otázky zařazování na pracovní místo, kázeňské přestupky a propuštění ze služebního poměru z důvodu porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem. Poslední oblastí je pravomoc Policie ČR měřit rychlost vozidel v rámci dozoru nad bezpečností a plynulostí silničního provozu.³⁴

Jak už jsem zmínila, existují další otázky související s Policií ČR, které jsou v judikatuře řešeny a které jsem do své práce nezahrnula. Mezi nejvýznamnější patří např. zpracovávání osobních údajů Policií ČR,³⁵ problematika utajovaných informací,³⁶ otázky, které se týkají omezení osobní svobody,³⁷ problematika vykázaní,³⁸ případy, kdy Policie ČR

³¹ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 384.

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. dubna 2005, sp. zn. Aps 2/2004-69. Další judikatura, týkající se této problematiky např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 2008, sp. zn. 8 As 28/2008-29, ze dne 21. října 2008, sp. zn. 8 As 30/2008 – 27, ze dne 24. srpna 2005, sp. zn. 1 Aps 1/2005-58.

³³ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 39.

³⁴ Nejvyšší správní soud. *Zpráva o činnosti Nejvyššího správního soudu v letech 2003-2009*. Brno 2010, s. 131-135.

³⁵ Např. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. prosince 2006, sp. zn. I. ÚS 321/06, ze dne 21. března 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. května 2009, sp. zn. 7 As 60/2007-63.

³⁶ Např. Rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 20. června 2007, sp. zn. 6 Azs 142/2006-58, ze dne 26. srpna 2009, sp. zn. 1 As 47/2009-93.

³⁷ Např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 7 As 79/2010-150, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. listopadu 2011, sp. zn. 1 As 119/2011 – 39.

³⁸ Např. Rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 2. května 2013, sp. zn. 6 As 62/2012 – 18, ze dne 31. března 2009, č. j. 5 As 84/2008 – 81.

vykonává státní správu na úseku vstupu, pobytu a vycestování cizinců,³⁹ na úseku střelných zbraní⁴⁰ a další.

3.1 Bezprostřední zásah

3.1.1 Charakteristika

Hlavní činností Policie České republiky jako veřejného bezpečnostního sboru je ochrana veřejné bezpečnosti a pořádku, která je uskutečňována v rámci pořádkového dozoru mimo jiné právě bezprostředními zásahy. V právním řádu neexistuje jednotná definice pojmu bezprostřední zásah. Podle ustálené judikatury správních soudů se řadí tento pojem do širší skupiny úkonů, které jsou označovány jako zásahy. Podstatou je, že se jedná o určitou správní činnost, tedy činnost orgánů státní správy nebo jiných součástí státní správy při výkonu veřejné moci.⁴¹ Bezprostřední zásah směřuje k odvrácení nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy. Dochází k fyzickému zásahu nejen do právních poměrů rušitele, tedy osoby, která ohrožení vyvolala, ale také i třetích osob a omezuje je v jejich právech. K bezprostřednímu zásahu musí existovat speciální zákonné zmocnění. Mohou být provedeny i pod jednotným velením, jemuž je v zákoně o policii věnováno speciální ustanovení § 59. Zájem chráněný právem musí být bezprostředně a zjevně ohrožen nebo porušen. Podstatná je subsidiární povaha zásahu, kdy nebezpečí není možné odvrátit jinak. Policista, který zakročuje, musí postupovat přiměřeně. Přiměřenost se posuzuje vzhledem k volbě prostředků, způsobu jejich užití, chráněnému zájmu, osobě, času atd. Způsob použití prostředků musí co nejméně narušovat práva osob, vůči kterým se zasahuje. O bezprostřední zásah půjde zejména v případě použití donucovacích prostředků a zbraně. Výčet donucovacích prostředků je v zákoně o policii uveden taxativně. Bezprostředním zásahem, při kterém se nepoužívají donucovací prostředky, je např. prokazování totožnosti, výzva k upuštění od protiprávního jednání apod.⁴² Zásahu nepředchází formalizované řízení, protože danou věc v konkrétním případě není možné vyřešit jiným způsobem. Rovněž Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. III. ÚS 62/95 stanovil, že takovýto útok není výsledkem rozhodovací pravomoci orgánů veřejné moci a odlišuje se od obvyklého řízení.⁴³

³⁹ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. prosince 2010, sp. zn. 1 As 70/2010–99.

⁴⁰ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2005, sp. zn. 6 As 39/2003–55.

⁴¹ MATES, Pavel. Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 5, s. 140.

⁴² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 263–265.

⁴³ Nález Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95.

3.1.2 Proporcionalita zásahu

Ústavní soud posuzuje proporcionalitu rozhodnutí na základě tříkrokového testu, který lze mutatis mutandis aplikovat také na bezprostřední zásahy. Nejprve posuzuje legitimitu cíle. Poté nezbytnost cíle v demokratické společnosti a racionalitu vybraných prostředků k jeho prosazení. Nakonec zjišťuje, zda existují i jiné způsoby řešení, které by snížily intenzitu zásahu nebo jej vyloučily.⁴⁴

Ústavní soud se otázkou proporcionality bezprostředního zásahu zabýval v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 137/96,⁴⁵ shledal, že v tomto případě byl zásah Policie ČR nepřiměřený.

Stěžovatel byl trestním příkazem Okresního soudu v Písku ze dne 6. 4. 1995 uznán vinným z fyzického napadení příslušníka Policie ČR, který prováděl služební zákrok k dodání stěžovatele do výkonu trestu odnětí svobody. Tímto činem stěžovatel spáchal trestný čin útoku na veřejného činitele dle § 155 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. b) trestního zákona a byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku.⁴⁶ Proti tomuto trestnímu příkazu podal stěžovatel i okresní státní zástupce odpor.

Následně byl stěžovatel rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 28. 11. 1995 shledán vinným výše uvedeným skutkem a byl odsouzen pro trestný čin ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 trestního zákona k trestu odnětí svobody v délce pěti měsíců nepodmíněně. Okresní soud dospěl k závěru, že postup policisty nebyl v souladu se zákonem ČNR o policii, protože policista při provádění zásahu stěžovatele nepoučil o jeho právech a jen uvedl, „že s ním potřebuje něco projednat a že si má vzít s sebou občanský průkaz.“⁴⁷ Stěžovatel ovšem důvod návštěvy mohl předpokládat, protože věděl, že má trest odnětí svobody vykonat a také mohl vycházet ze svých dřívějších zkušeností. Okresní soud vycházel z § 83c odst. 2 trestního řádu, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že danou osobu je třeba poučit a uvést, proč je předváděna či dodávána do výkonu trestu, což se v daném případě nestalo. Okresní soud dospěl k závěru, že se stěžovatel nedopustil trestného činu útoku na veřejného činitele, neboť nebyla vyvrácena obhajoba stěžovatele, „že se nemohl důvodně domnívat, že jej policie hledá ve služební věci“.⁴⁸ Bylo však prokázáno, že stěžovatel příslušníku Policie ČR úraz způsobil, proto jej Okresní soud odsoudil za trestný čin ublížení na zdraví.

⁴⁴ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 16.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 1997, sp. zn. I. ÚS 137/96.

⁴⁶ V současné právní úpravě dle § 314e odst. 2 trestního řádu je možné trestním příkazem uložit trest odnětí svobody do jednoho roku pouze s podmíněným odkladem jeho výkonu.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

Na základě odvolání státního zástupce byl rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích výše uvedený rozsudek okresního soudu zrušen, stěžovatel byl uznán vinným trestným činem útoku na veřejného činitele a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvou let a šesti měsíců. V odůvodnění odvolací soud mimo jiné uvedl, že policisté postupovali v souladu se svými pravomocemi a to, že ihned stěžovateli nesdělili dodání do výkonu trestu odnětí svobody, ale pouze uvedli, aby si s sebou vzal občanský průkaz a následoval je na služebnu, není v rozporu § 6 zákona ČNR o policii. Podstatné je, že se policisté dostavili v uniformách a vyzvali stěžovatele, aby s nimi šel na oddělení policie. Pokud se v této situaci stěžovatel snažil uprchnout a po snaze jednoho z policistů jej zadržet, policistu fyzicky napadl a způsobil mu ublížení na zdraví, se dopustil trestného činu útoku na veřejného činitele.

Výše uvedené rozsudky obecných soudů stěžovatel napadl ústavní stížností, kde mimo jiné uvedl, že muž v uniformě Policie ČR nesdělil, z jakého důvodu má být předveden na oddělení policie, a proto tímto jednáním policista porušil ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona ČNR o policii a tedy „nedbal cti, vážnosti a důstojnosti stěžovatelovy osoby, čímž oběma vznikla bezdůvodná újma na zdraví.“⁴⁹ Dle stěžovatele byl zásah do jeho práv a svobod nepřiměřený účelu sledovaného služebním zákrokem. Pokud by se takto nestalo, odešel by s policistou na služebnu s vědomím nutnosti nástupu výkonu trestu.

Krajské státní zastupitelství v Českých Budějovicích ve svém vyjádření uvedlo, že pokud by byl stěžovatel předem upozorněn na důvod návštěvy, snažil by se uprchnout a tím by byl zmařen účel předvedení a splnění jejich služebního úkolu. O tom vypovídá také jednání stěžovatele poté, co vytušil účel předvedení. Proto krajské státní zastupitelství navrhuje zamítnout ústavní stížnost.

Ústavní soud neshledal jednání policistů v rozporu s trestním řádem a zákonem ČNR o policii. Policisté postupovali v souladu se svými pravomocemi a stěžovatelovy námitky jsou proto nedůvodné. Ústavní soud dal za pravdu vyjádření krajského soudu v odůvodnění napadeného rozsudku, že policisté vystupovali jako veřejní činitelé dle § 89 odst. 9 trestního zákona a § 6 zákona ČNR o policii. Zásahem do stěžovatelových práv a svobod nedošlo k překročení míry nezbytné k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem. Stěžovatel si byl vědom toho, že je povinen nastoupit k výkonu trestu odnětí svobody, v minulosti již byl 10x odsouzen a proto měl v tomto ohledu zkušenosti. Policisté prováděli zásah ve služebních uniformách a to, že neuvedli důvod své návštěvy, není možné považovat jako překročení míry, která je nezbytná k dosažení sledovaného účelu.

⁴⁹ Tamtéž.

Na závěr tedy Ústavní soud konstatuje, že neshledal porušení základních práv nebo svobod, které jsou zakotveny v ústavních zákonech nebo mezinárodních smlouvách dle čl. 10 Ústavy ČR. Proto ústavní stížnost zamítnul.⁵⁰

Na základě výše uvedeného nálezu Ústavního soudu vyplývá, že jestliže policisté provádí zásah, kterým mají dodat osobu opakovaně odsouzenou do výkonu trestu odnětí svobody, ve služebních uniformách a vystupují tak jako veřejní činitelé, neporuší ustanovení § 6 zákona ČNR o policii,⁵¹ jestliže neuvedou účel, za kterým k předvedení dochází. Dle mého názoru lze tento nálezn Ústavního soudu použít i za účinnosti zákona o policii, neboť podstata znění § 6 zákona ČNR o policii je zachována a upravena v ustanoveních § 9, § 11 a § 13 zákona o policii.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona ČNR o policii stanoví, že při provádění služebních zákroků a služebních úkonů je policista povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem.

V § 6 odst. 2 je uvedeno, že policista je povinen při provádění služebního zákroku a služebního úkonu spojeného se zásahem do práv nebo svobod osob poučit je o jejich právech, pokud to povaha a okolnosti služebního zákroku nebo služebního úkonu dovolují; v opačném případě je poučí dodatečně.

3.1.3 Časová dimenze zásahu

K bezprostřednímu zásahu musí dojít v určitém časovém okamžiku. Nelze zasáhnout před tím, než by došlo k protiprávnímu jednání, ale ani poté, co osoba již v protiprávním jednání nepokračuje. V těchto případech by byl zákrok nezákonný a nadbytečný. Protiprávním zásahem by bylo také nekonání policisty v případě, kdy zákon ukládá povinnost zakročit. Navíc dle § 11 zákona o policii je policista povinen dbát, aby žádné osobě v důsledku jeho postupu nevznikla bezdůvodná újma. K této problematice judikoval Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV ÚS 144/05.^{52 53}

Stěžovatel podal ústavní stížnost, která byla doručena Ústavnímu soudu dne 15. 3. 2005 proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 2. 2005 a usnesení Okresního soudu v Prachaticích ze dne 3. 11. 2004. Tato usnesení nevyhověla návrhu stěžovatele na vydání rozhodnutí o promlčení výkonu trestu. Stěžovatel tvrdí, že postupem soudů došlo k zásahu do základních práv dle čl. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 písm. c) Úmluvy a čl. 1 a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

Rozsudkem ze dne 16. 2. 1993 Okresní soud v Prachaticích uznal stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestní zákona. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvou let, který mu byl odložen na zkušební dobu čtyř let. Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích změnil dvouletý trest na nepodmíněný.

Stěžovatel nenastoupil dne 4. 6. 1993 k výkonu trestu odnětí svobody a proto obecný soud rozhodl o dodání stěžovatele do jeho výkonu a urgoval u orgánů Policie ČR. Po stěžovateli bylo vyhlášeno celostátní pátrání, které nebylo úspěšné. Obecný soud opětovně vznášel dotazy na orgány Policie ČR ohledně případu stěžovatele do 23. 5. 2002.

Dne 30. 7. 2004 u Okresního soudu v Prachaticích stěžovatel podal žádost o vydání rozhodnutí o promlčení výkonu trestu odnětí svobody. Tvrdí, že došlo k uplynutí pětileté promlčecí doby. Poslední opatření ze strany soudu bylo učiněno dne 28. 6. 1996 a opatření učiněná jiným orgánem promlčení nepřerušují.

Okresní soud v Prachaticích usnesením rozhodl, že uložený trest nebyl promlčen. Stěžovatel se schovával v Prachaticích u sestry, poté i u dalších členů rodiny a účastnil se rodinných společenských událostí. K výkonu trestu nenastoupil ze strachu. Okresní soud

⁵² MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 17.

⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 29. srpna 2005, sp. zn. IV. ÚS 144/05.

konstatoval, že nebyl nečinný, neboť jiným způsobem nelze dodat odsouzeného do výkonu trestu.

Toto usnesení Okresního soudu v Prachaticích potvrdil svým usnesením Krajský soud v Českých Budějovicích.

Obě usnesení stěžovatel napadl ústavní stížností. Tvrdí, že aby byl naplněn účel trestu, je potřeba jej vykonat co nejdříve po spáchání trestného činu. Má za to, že došlo k zásahu do jeho základních práv garantovaných čl. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 písm. c) Úmluvy, a čl. 1 a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

Krajský soud v Českých Budějovicích ve svém vyjádření uvedl, že mezi „opatření směřující k výkonu trestu, o jehož promlčení jde“, ⁵⁴ patří i urgence soudu Policii ČR ve formě dopisu. Na základě tohoto úkonu dochází k přerušení promlčení výkonu trestu a počíná běžet nová promlčecí doba.

Ústavnímu soudu nepřísluší posuzovat rozhodnutí obecných soudů co se týče uložení trestu. Avšak jeho výkon již po více než 11 letech již není účelný. V daném případě by trest nebyl přínosem ani pro odsouzeného ani pro společnost. Při výkonu trestu nesmí být negativní účinky odsouzení výrazně nepřiměřené pozitivní individuální prevenci.

Ústavní soud konstatoval, že přerušení promlčení způsobí úkony, které jsou učiněny ve vztahu k samotnému odsouzenému. K přerušení nepostačují úkony učiněné navzájem mezi jednotlivými složkami státní moci. O to víc to platí v případě, pokud se jednalo pouze o formální přípisy. Výkon trestu odnětí svobody byl tedy promlčen, neboť poslední úkon soudu, který by byl způsobilý promlčecí dobu přerušit, byl příkaz k nástupu do výkonu trestu ze dne 21. 5. 1993.

Úkolem Policie ČR je zejména ochrana společnosti před pachateli trestných činů. Ústavní soud tudíž považuje za zcela nepřípustné a v rozporu s pravidly a principy právního státu, aby orgány Policie ČR nebyly schopny v průběhu 11 let splnit svou povinnost a dodat odsouzeného k výkonu trestu odnětí svobody v případě, že odsouzený po tuto dobu pobýval na území České Republiky. „Elementární povinností policie je konat takovým způsobem a v takové intenzitě, aby její činnost byla efektivní. Pouze efektivní ochranou občanů je možné docílit jejich důvěry v právní stát a další demokratické právní instituce. V opačném případě je ochrana občanů pouze formální, čímž dochází k oslabování autority státu jako takového.“⁵⁵

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích a Okresního soudu v Prachaticích zrušil.

Ačkoli časová dimenze zásahu není v zákoně o Policii ČR výslovně vymezena, z výše uvedeného nálezu Ústavního soudu vyplývá, že je potřeba v jednotlivých případech dbát, aby k zásahu došlo v určitém časovém rozmezí a činnost policie tak byla efektivní. Jedná se o obecnou podmínku každého bezprostředního zásahu Policie ČR, tudíž je tento judikát použitelný i za účinnosti zákona č. 273/2008 o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

3.1.4 Zákonnost zásahu

Osoba, proti níž zákrok směřuje, se musí zásahu podrobit. Nemůže předem zákonnost zásahu hodnotit a bránit se mu. Takový postup nepřipouští Ústava, Listina, ani žádná jiná právní norma, ledaže by se jednalo o zjevný exces.

K tomuto judikoval Ústavní soud v nálezu I. ÚS 263/97 kde uvedl, že občané se nemohou sami dle svého soukromého názoru rozhodnout, zda pokynů policistů uposlechnou či neuposlechnou. Jsou povinni se výkonu pravomoci veřejného činitele podrobit. Jestliže mají za to, že tímto postupem bylo jejich právo porušeno, či jim byla způsobena škoda, mohou se domáhat ochrany jiným zákonným způsobem.⁵⁶

Konkrétně v souvislosti s Policií ČR k této problematice judikoval Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 176/04,⁵⁷ který se týká výzvy policistů k prokázání totožnosti účastníků neoznámené petiční akce a následnému zákroku dle §13 odst. 2 písm. a) a §7 odst. 1 zákona ČNR o policii.

Dne 22. 3. 2004 stěžovatel podal ústavní stížnost. Domáhal se zrušení rozhodnutí Nejvyššího soudu o odmítnutí dovolání proti rozhodnutí, kterým byl uznán vinným ze spáchání trestného činu útoku na veřejného činitele, jehož se dopustil v rámci petiční akce. Stěžovateli byl uložen trest obecně prospěšných prací ve výměře 80 hodin. Ve stížnosti mimo jiné uvedl, že došlo k zásahu do petičního práva zaručeného čl. 18 Listiny a principu legality veřejné moci dle čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy. Nejvyšší soud schválil rozhodnutí, kterým byl stěžovateli uložen trest za jednání, jímž se fyzicky bránil zásahu Policie ČR do práv účastníků petiční akce. Stěžovatel takovéto rozhodnutí Nejvyššího soudu shledává jako protiústavní.

⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97.

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 11. května 2004, sp. zn. I. ÚS 176/04.

Dále tvrdí, že policejním zákrokem byl také porušen zákon č. 85/1990 Sb., zákon o právu petičním, ve znění pozdějších předpisů.

Policisté vyzvali účastníky k ukončení akce a to z důvodu přestupku záboru veřejného prostranství dle § 47 odst. 1. písm. g zákona o přestupcích. Na základě podezření z tohoto přestupku byl jeden z aktivistů vyzván policisty k prokázání totožnosti. Tímto došlo ke střetu mezi účastníky akce a policisty. Stěžovatel má za to, že důvod prokázání totožnosti a následný zákrok policistů je nezákonný, a proto se účastníci akce nemohli dopustit trestného činu útoku na veřejného činitele, jestliže se perlustraci odmítli podrobit a zákroku se bránili. Stěžovatel tvrdil, že není možné dovozovat zákonnost policejního zákroku až dodatečně. Jednalo by se o svévolné jednání a ne postup v souladu se zákonem. Nesouhlasí s názorem soudu, že důvodné podezření z jakéhokoli přestupku dostatečně odůvodňuje zákonnost zákroku. Pokud dojde k nezákonnému jednání veřejné moci, je přirozeným právem každého občana bránit se takovým způsobem, který by nepřekročil meze nutné obrany, a není možné jej za to potrestat.

Nejvyšší soud usnesením ze dne 29. 1. 2004 odmítl dovolání stěžovatele proti usnesení Městského soudu v Praze. Stěžovatel namítal, že nedošlo ke spáchání přestupku záboru proti veřejnému pořádku zábořím veřejného prostranství a z toho důvodu policisté nepoživali ochrany veřejného činitele. Navrhoval zrušení napadeného rozhodnutí.

Nejvyšší soud konstatoval, že policista, který je ve službě, je povinen zakročít i tehdy, pokud je zde důvodné podezření, že došlo ke spáchání přestupku. Podstatný je okamžik, kdy vlastník vyzval účastníky, aby akci ukončili a opustili prostor. Poté se jedná o neoprávněné užívání cizího majetku.

Úmyslné zavinění vyplývá ze skutečnosti, že účastníci akce neuposlechli dvojí výzvu, aby se rozešli. Nejvyšší soud konstatoval, že policisté jednali jako veřejní činitelé, protože byli oprávněni vyzvat osoby přistižené při jednání, které mělo znaky přestupku, aby prokázaly totožnost a provést zákrok dle § 13 odst. 2 písm. a) a §7 odst. 1 zákona ČNR o policii. Potvrdil kvalifikaci jednání stěžovatele uvedenou v rozsudku obvodního soudu jako útok na veřejného činitele.

V ústavní stížnosti stěžovatel mimo jiné namítá, že pokud policista zakročí nad rámec svých pravomocí vůči vykonavateli petičního práva, může občan, který je tohoto svědkem, policistovi fyzicky bránit, aby ochránil ústavně zaručené právo. Ústavní soud konstatuje, že zasahujícím policistům je poskytnuta ochrana proto, aby mohli plnit úkoly stanovené zákonem, a to chránit bezpečnost osob a majetku a spolupůsobit při zajišťování veřejného pořádku. V daném případě se jednalo o ochranu majetku a veřejného pořádku. Na druhé straně

je zde právo petiční. Jeho výkon však zásahem policistů nebyl bezprostředně ohrožen tak, aby bylo nutné policistovi v zákroku fyzicky bránit. Ústavní soud dává za pravdu stěžovateli, že důvod zásahu není možné imputovat dodatečně. V době zákroku však existovalo důvodné podezření ze spáchání přestupku neoprávněného zabránění veřejně přístupného objektu či neoprávněného užívání cizího majetku, proto výzva k prokázání totožnosti za dané situace („neoznámená spontánní akce, spočívající v rozdávání letáků a sbírání podpisů za použití megafonu, probíhající bez souhlasu majitele v jeho objektu“⁵⁸), byla oprávněná. V dané situaci nebylo možno dospět k závěru, že o žádný přestupek nejde. Ústavní soud konstatoval, že omezení petičního práva zásahem policistů bylo proporcionální vzhledem k zájmu na ochraně veřejného pořádku.⁵⁹

Senát Ústavního soudu podanou stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný.

Ačkoliv se v daném nálezu Ústavního soudu odkazuje na pravomoci policistů dle § 13 odst. 2 písm. a) a § 7 odst. 1 zákona ČNR o policii,⁶⁰ bylo by dle mého názoru možné tento judikát aplikovat i v současnosti, za účinnosti zákona č. 273/2008 o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, neboť oprávnění vyzvat k prokázání totožnosti při spáchání trestného činu nebo přestupku je uvedeno v § 63 odst. 2 písm. a) zákona o policii a povinnost provést služební úkon při ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku, případně vyrozumět příslušné orgány veřejné správy je zobecněno v ustanovení § 10 odst. 1 a 2 téhož zákona.

3.1.5 Ochrana před nezákonnými zásahy

K otázce bezprostředních zásahů Policie ČR bych ráda zmínila i právní ochranu před takovými to zásahy, neboť po dlouhou dobu byla poněkud problematičtější. Do účinnosti zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů bylo možné se domáhat ochrany před bezprostředními zásahy pouze ústavní stížností, která však nebyla příliš účinná.⁶¹ S. ř. s. přinesl žalobu proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu. Od 1. ledna 2012 na základě novely provedené zákonem č. 303/2011 není potřeba, aby zásah nebo jeho důsledky trvaly anebo hrozilo jejich opakování. Díky této novele

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Ustanovení § 7 odst. 1 zákona ČNR stanoví, že policista ve službě je povinen v mezích tohoto zákona provést služební zákrok, služební úkon, popřípadě učinit jiná opatření nezbytná k provedení služebního zákroku nebo služebního úkonu, zejména vyrozumět nejbližší policejní útvar, je-li páčán trestný čin nebo přestupek anebo je-li důvodné podezření z jejich páčání.

Dle § 13 odst. 2 písm. a) téhož zákona je policista oprávněn vyzvat osobu, přistiženou při jednání, které má znaky trestného činu nebo přestupku.

⁶¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 190.

je také možné domáhat se pouhého určení nezákonnosti zásahu.⁶² Podstatné je, aby Policie ČR byla v postavení orgánu veřejné správy nikoli jako orgán činný v trestním řízení. Dle judikatury se ochrana vykládá spíše restriktivně, jak je patrné z nálezu sp. zn. IV. ÚS 639/2002.^{63 64}

Ústavní stížností ze dne 30. října 2000 stěžovatelka napadla usnesení státního zastupitelství, kterým byla zamítnuta její stížnost proti usnesení Policie ČR o odložení trestního oznámení stěžovatelky.

Na základě příkazu obvodní lékařky měla být stěžovatelka převezena do Psychiatrické léčebny v Jihlavě, kde měla být následně vyšetřena. Stěžovatelka se však převozu a vyšetření odmítla podrobit a podala na obvodní lékařku a ostatní iniciátory trestní oznámení z důvodu omezování osobní svobody, pomluvy a poškozování cizích práv. Poté byla k vyšetření opětovně vyzvána Policií ČR a za její asistence se vyšetření stěžovatelka nakonec podrobila. Podezření z psychické poruchy však prokázáno nebylo a stěžovatelka byla propuštěna. Následně podala další trestní oznámení u Okresního státního zastupitelství v Třebíči.

Policie ČR napadeným usnesením trestní oznámení odložila a stížnost proti tomuto usnesení byla okresním státním zastupitelstvím zamítnuta.

Stěžovatelka tvrdí, že došlo k porušení práva na zákonné omezení svobody (čl. 8 odst. 1 a 6 Listiny) a práva na zachování osobní cti a dobré pověsti. (čl. 10 odst. 1 Listiny). Dále má za to, že postupem orgánů veřejné moci bylo porušeno právo na jinou právní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Ve svém vyjádření Okresní státní zastupitelství v Třebíči uvedlo, že ve svém postupu Policie ČR nepochybila a věc byla řádně zamítnuta jako nedůvodná.

Obvodní oddělení Policie ČR v Třebíči ve svém vyjádření odkázalo na odůvodnění napadeného usnesení a uvedlo, že policie postupovala dle § 43 a § 44 zákona ČNR o policii na žádost obvodního lékaře.

Integrita osobnosti je nedotknutelná. Každý člověk je svobodný a záleží na jeho vlastním rozhodnutí, zda se podrobí lékařským zákrokům nebo nikoli. Jen zákon stanoví případy, kdy je povinen vyšetření podstoupit. Tato zásada je vyjádřena v § 23 odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb., o péči zdraví a lidu, kde je uvedeno, že vyšetřovací a léčebné výkony mohou

⁶² Ustanovení § 82 s. ř. s. stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

⁶³ MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 18.

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. května 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2002.

být provedeny jen se souhlasem pacienta nebo v případě, kdy je tento souhlas možné předpokládat. Tato zásada však není neomezená. Zákon č. 20/1966 Sb., o péči zdraví a lidu dle výše uvedeného ustanovení v odst. 4 stanoví případy, kdy je možné lékařský zákrok provést i bez souhlasu. V případě stěžovatelky se však o žádnou takovou situaci nejednalo. Zásah Policie ČR, kterým byla stěžovatelka transponována k vyšetření, představuje donucovací akt, který nemá oporu zákoně ČNR o policii ani v žádném jiném zákoně. Dle ustanovení § 43 zákona ČNR o policii se může každý obrátit na policii s žádostí o pomoc. Poskytnutí pomoci však nesmí překročit hranici, kde začínají ústavně garantované svobody jednotlivce. Nelze aplikovat ani ustanovení § 44 zákona ČNR o policii, neboť se nejednalo o výkon rozhodnutí státního orgánu. Nejednalo se ani o situaci dle § 14 odst. 1 písm. a) téhož zákona, podle kterého je policista oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život anebo život nebo zdraví jiných osob nebo majetek.

Okolností, které jsou rozhodné pro zahájení trestního řízení, posuzují především orgány činné v trestním řízení a do těchto otázek Ústavní soud nezasahuje. Ta část ústavní stížnosti, která se týká zásahu do práv na osobní čest a dobrou pověst, je nepřijatelná. Část, kde se stěžovatelka domáhá trestního stíhání, je nedůvodná. Ústavní stížnost by byla přípustná pouze proti aktům orgánů veřejné moci, v této pozici však žádná z dalších osob obviněných stěžovatelkou, zejména pak lékařka, nejednala. Ústavní soud konstatoval, že orgány policie musí vždy důsledně zvážit, zda žádosti o pomoc, asistenci či zákrok a zákrok samotný mají oporu v právu.

Ústavní soud stížnosti částečně vyhověl. Uznal protiprávnost postupu policie. Jednalo se však o jednorázový a již nehrozící zásah, což je dostatečnou ochranou, aby se obdobný zásah vůči stěžovatelce již neopakoval a aby takto nebylo postupováno ani v jiných obdobných případech.⁶⁵

Jednání policie dle výše uvedeného judikátu by nenašlo oporu ani v současné úpravě tedy zákoně č. 273/2008 o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ Tamtéž.

3.2 Služební poměr

Podstatnou část judikatury správních soudů v oblasti vnitřní bezpečnosti tvoří problematika služebního poměru příslušníků Policie České Republiky, proto bych se touto otázkou dále ráda zabývala. Dne 1. 1. 2007 nabyl účinnosti zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Komplexně upravuje právní poměry příslušníků bezpečnostních sborů.

Služební poměr příslušníků Policie ČR vzniká rozhodnutím příslušného služebního funkcionáře. Zákon stanoví přísné podmínky pro přijetí do služebního poměru. Aby mohl vzniknout, musí občan podat písemnou žádost o přijetí do služebního poměru. Následně proběhne přijímací řízení. Policie zkoumá, zda uchazeč splňuje podmínky pro přijetí, zpracovává osobní údaje a ověřuje bezúhonnost občana. Před jeho přijetím jej písemně seznámí s textem služebního slibu a dalšími podrobnostmi, které se týkají služebního poměru dle § 16 zákona o služebním poměru. K samotnému vzniku služebního poměru dojde až rozhodnutím služebního funkcionáře o přijetí do služebního poměru. Dle § 41 zákona o služebním poměru služební poměr skončí uplynutím doby určité. Jedná se o případ prvního přijetí osoby do služebního poměru na dobu 3 let. Dále končí propuštěním, úmrtím nebo prohlášením za mrtvého a dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let. Policista ve služebním poměru je povinen dodržovat řadu povinností zejména pak služební kázeň. Dle § 46 zákona o služebním poměru služební kázeň spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů. Služební kázně se pak týká udělování kázeňských odměn a ukládání kázeňských trestů za kázeňský přestupek. Pro řízení ve věcech služebního poměru má zákon o služebním poměru speciální ustanovení. Ve většině případů jsou rozhodnutí přezkoumatelná ve správním soudnictví.⁶⁶

V rámci služebního poměru příslušníků Policie ČR se judikatura správních soudů doposud týkala zejména sporů, které souvisí se zařazováním na jiné pracovní místo, s kázeňskými přestupky a s propuštěním ze služebního poměru, především co se týče porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem, proto bych se těmito otázkami dále ráda podrobněji zabývala.

⁶⁶ SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011, s. 388.

3.2.1 Zařazování na pracovní místo

Problematika zařazování na jiné pracovní místo se ve velké míře vyskytovala v judikatuře správních soudů především v období přechodu na šestnácti třídň platový systém na základě nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě účinné dnem 1. 1. 2004,⁶⁷ kdy byl stále účinný zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Nejvyšší správní soud v této době vydal důležitý rozsudek sp. zn. 3 Ads 113/2007-78,⁶⁸ který se stal základem pro další judikaturu. Postatou problému bylo zařazení policisty do 7. nebo do 8. platové třídy. NSS zde uvedl, že dle přílohy k nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě,⁶⁹ podstatou pro zařazení do 8. platové třídy je využívání speciálních a náročnějších technických prostředků a pomůcek dle charakteristiky v této třídě, nikoli jen jakýchkoliv technických prostředků a pomůcek běžně používaných i policisty zařazenými v nižších platových třídách.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s účinností od 1. 1. 2007 přinesl jedenáct tarifních tříd pro příslušníky bezpečnostních sborů. Jednotlivé tarifní třídy jsou podrobněji uvedeny v nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech.⁷⁰ Tato změna přinesla také bohatou judikaturu správních soudů.⁷¹ Ráda bych uvedla jeden z nejnovějších rozsudků NSS, který se mezi tuto problematiku také řadí.

Ředitel Policie ČR, Okresní ředitelství Karlovy Vary, rozhodl ve věcech služebního poměru dne 6. 6. 2007 tak, že byl žalobkyni přiznán od 1. 7. 2007 základní tarif ze 7. tarifní třídy a 4. tarifního stupně zvýšený o 10% dle § 114 odst. 2 zákona o služebním poměru. Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že byla žalobkyně zařazena do nepřetržitého režimu výkonu služby.

Krajské ředitelství policie Západočeského kraje svým rozhodnutím ze dne 11. 9. 2009 přiznalo žalobkyni od 1. 10. 2009 základní tarif ze 7. tarifní třídy a 5. tarifního stupně bez

⁶⁷ Od 1. 1. 2007 zrušeno zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce.

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2007, sp. zn. 3 Ads 113/2007-78.

⁶⁹ Zrušeno dnem 1. 1. 2011.

⁷⁰ Pro doplnění pro rok 2013 vydala vláda 12. prosince nařízení č. 454/2012, kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů. Toto nařízení nabylo účinnosti dnem 1. ledna 2013.

⁷¹ Zde bych ráda zmínila důležitý rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. března 2009, čj. 4 Ads 143/2008–109.

navýšení 10%. Dle daného rozhodnutí se v případě žalobkyně nejedná o dvousměnný, třísměnný nebo nepřetržitý režim služby podle § 53 odst. 4 zákona o služebním poměru.

Žalobkyně podala odvolání, které ředitel Krajského ředitelství policie Západočeského kraje (dále jen stěžovatel) zamítl. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně ke Krajskému soudu v Plzni žalobu. Soud žalobě vyhověl, rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Hlavní příčinou sporu je interpretace věty druhé ustanovení § 53 odst. 4 zákona o služebním poměru.⁷² Žalobkyně tvrdí, že v daném případě lze režim její služby zařadit pod tuto definici, zatímco stěžovatel má za to, že se jedná o nerovnoměrné rozvržení služby.

V posuzovaném případě NSS vycházel pouze z právní úpravy rozvržení doby služby a odměňování dle zákona o služebním poměru.⁷³ Zákon v § 53 zakotvuje tři způsoby rozvržení doby služby a to na 1) rovnoměrný, 2) nerovnoměrný a 3) dvousměnný, třísměnný nebo nepřetržitý režim služby. Jednotlivé režimy platí zvlášť a nelze je kombinovat. V případě dvousměnného, třísměnného nebo nepřetržitého režimu služby se navyšuje základní tarif o 10%. NSS vycházel ze spisového materiálu. Doba služby žalobkyně činí v týdnu 37,5 hodiny, což je v souladu s §52 dost. 1 zákona o služebním poměru. Ve své běžné pracovní době v pracovních dnech od 7h do 15:30 vykonává administrativní činnost a dále zajišťuje služby ve výjezdové skupině a tzv. realizace, tedy případná výpomoc výjezdové skupině. Doba, po kterou se podílí na výkonu nepřetržité služby výjezdové skupiny mimo svou běžnou pracovní dobu, představuje přibližně 25% z celkového fondu její pracovní doby. Tento výkon nepřetržité služby zajišťuje přibližně 25 příslušníků, kteří se spravedlivě střídají.

NSS však konstatoval, že dle zákona o služebním poměru může být činnost příslušníka podřazena pouze pod jeden ze zákonných režimů služby.

Nepřetržitý výkon služby je upraven v § 53 odst. 4 zákona o služebním poměru.⁷⁴ Ze spisového materiálu NSS dovodil, že se žalobkyně podílí na nepřetržitém výkonu služby

⁷² Ustanovení § 53 odst. 4 věty druhé zákona o služebním poměru stanoví, že za nepřetržitý režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích k zajištění nepřetržitého provozu vyžadujícího výkon služby 24 hodin denně po 7 dnů v týdnu, nebo v takovém režimu vykonávají službu ve 24hodinových směnách (...).

⁷³ Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 15. listopadu, sp. zn. Pl. ÚS 20/09: „v případě bezpečnostních sborů by nastolení režimu zákoníku práce ve svých důsledcích ochromilo chod těchto sborů a proto jak historicky tak z pohledu komparatistiky bývá právní úprava poměrů příslušníků těchto sborů tradičně a pochopitelně samostatná a specifická“.

⁷⁴ Ustanovení § 53 odst. 4 zákona o služebním poměru stanoví, že za dvousměnný nebo třísměnný režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve dvou nebo ve třech směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Za nepřetržitý režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích k zajištění nepřetržitého provozu vyžadujícího výkon

výjezdové skupiny čtyřmi 12 až 13 hodinovými směnami měsíčně. Jelikož pro tuto kratší frekvenci služby nebyl shledán žádný relevantní důvod, kromě spravedlivého střídání příslušníků, nebyl naplněn požadavek stanovený v § 53 odst. 4 pro nepřetržitou službu.

Důvodem pro 10% navýšení základního tarifu dle § 114 odst. 2 zákona o služebním poměru je zvýhodnění příslušníků, jejichž služba zahrnuje různé části dne popřípadě i víkendy, u nichž tímto dochází k narušení biorytmu a společenského a rodinného života.⁷⁵ Ačkoliv tento záměr, na rozdíl od citovaného stanoviska Ministerstva vnitra, zákon o služebním poměru nestanoví výslovně, lze jej dovozovat.

Z ustanovení nelze vyloučit, že zvýšení základního tarifu platí i pro příslušníky, kteří zajišťují nepřetržitý výkon služby jen v části své pracovní doby, avšak musí zde být jiný relevantní důvod, než jen spravedlivé střídání policistů v příslušném oddělení.

NSS dal za pravdu stěžovateli, že v případě žalobkyně se jedná o nerovnoměrný způsob rozvržení pracovní doby, jak stanoví § 53 odst. 3 zákona o služebním poměru. V daném případě jsou naplněny obě podmínky ustanovení.⁷⁶ Není relevantní skutečnost, že služba je žalobkyni plánována měsíčně dopředu, neboť dle § 53 odst. 1 je možné předem stanovit nerovnoměrné rozvržení pracovní doby, pokud to povaha služby nevyklučuje.

NSS konstatoval, že pokud policista vykonává mimo jiné činnost, kterou je potřeba zajišťovat nepřetržitě, nejedná se bez dalšího o nepřetržitý režim služby dle § 53 odst. 4 věta druhá zákona o služebním poměru. Aby režim služby mohl být kvalifikován jako nepřetržitý, je potřeba naplnit podmínku střídání příslušníků v rámci 24 hodin po sobě jdoucích, která je natolik intenzivní, že zasahuje do biorytmu a sociálního a rodinného života příslušníků.

NSS napadený rozsudek krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.⁷⁷

služby 24 hodin denně po 7 dnů v týdnu, nebo v takovém režimu vykonávají službu ve 24hodinových směnách (...).

⁷⁵ Dle stanoviska ke směnnému režimu služby personálního odboru Ministerstva vnitra ze dne 2. 1. 2007.

⁷⁶ Ustanovení § 53 odst. 3 zákona o služebním poměru stanoví, že při nerovnoměrném rozvržení doby služby se rozvrhne doba služby tak, aby doba nepřetržité služby nebyla kratší než 4 hodiny a nepřesáhla 24 hodin a průměrná doba služby za období 3 kalendářních měsíců a v odůvodněných případech za období kalendářního roku nepřesáhla základní dobu služby v týdnu (...).

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. srpna 2012, sp. zn. 6 Ads 59/2012-53.

3.2.2 Kázeňské přestupky v rámci služebního poměru

Kázeňská pravomoc je upravena v § 49 a násl. zákona o služebním poměru. Služební funkcionář může dle těchto ustanovení udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty. Co se týče ukládání kázeňských trestů zákon rozlišuje mezi jednáním, které má znaky přestupku a tzv. kázeňským přestupkem. Dle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru se kázeňským přestupkem rozumí zaviněné jednání, které porušuje služební povinnost, ale nejde o trestný čin nebo o jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu. Za takové jednání se považuje i dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení. Kázeňské tresty jsou ukládány také za jednání, které má znaky přestupku. Při ukládání kázeňského trestu musí služební funkcionář posuzovat závažnost kázeňského přestupku, způsob jeho spáchání, následky, okolnosti, za nichž byl spáchán, míru zavinění a pohnutky příslušníka Policie ČR a také jak doposud plnil služební povinnosti. Přihlíží také ke skutečnosti, zda byl v minulosti příslušníku uložen kázeňský trest. Co se týče druhu kázeňského trestu bere v úvahu i případ, kdy se projednává více kázeňských přestupků téže osoby.⁷⁸

V problematice kázeňských přestupků příslušníků Policie ČR je významné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 47/2006-66,⁷⁹ kde judikoval, že jestliže služební funkcionář rozhodne o tom, že byl spáchán kázeňský přestupek příslušníkem Policie ČR a policista nepodá proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek, nemůže poté v řízení o propuštění ze služebního poměru, kde se posuzuje totožné jednání, skutkový stav zpochybňovat.

Ředitel Policie ČR, Okresního ředitelství Liberec, rozhodl dne 18. 2. 2004 ve věcech kázeňských tak, že žalobce uznal vinného ze spáchání kázeňského přestupku. Žalobce umožnil vstup nepovolané osobě do budovy Policie ČR a pobyt ve své kanceláři, čímž mohlo dojít k nežádoucímu úniku informací. Dále se na pracovišti dopustil jednání, kterým „snižoval lidskou důstojnost a nevhodně se sexuálně choval, čímž ohrozil vážnost a důvěryhodnost policie“⁸⁰. Dechová zkouška prokázala 15 gr/kg alkoholu v dechu žalobce při výkonu služby.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. 5 As 47/2006-66.

⁸⁰ Tamtéž.

Následně byl žalobce rozhodnutím ředitele Policie ČR, Okresního ředitelství Liberec, dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru⁸¹ propuštěn ze služebního poměru příslušníka Policie ČR.

Žalobce se proti rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru odvolal, přičemž ředitel Policie ČR, Správy Severočeského kraje, odvolání zamítl.

Toto rozhodnutí žalobce napadl žalobou u Krajského soudu v Ústí nad Labem. Proti kázeňskému potrestání nic nenamítal. Tvrdí však, že se dopustil jen některých provinění. Mimo jiné ovšem namítá, že nebylo prokázáno porušení služební přísahy nebo služební povinnosti zvláště závažným způsobem, aby mohl být propuštěn ze služebního poměru. Navíc má za to, že za jednání, pro které již byl kázeňsky potrestán, nemůže být propuštěn ze služebního poměru.

Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu rozsudkem zamítl. Konstatuje, že odůvodnění žalovaného bylo dostatečné. Porušení služebních povinností zvláště závažným způsobem shledává ve skutečnosti, že se žalobce dopustil několika výše uvedených přestupků. Jestliže žalobce tvrdí, že se dopustil jen některých provinění, měl podat odvolání proti rozhodnutí o kázeňském přestupku. Jelikož tak neučinil, o uvedených jednáních již bylo pravomocně rozhodnuto.

Žalobce (dále jen stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Stěžovatel trvá na svých výše uvedených námitkách a dále tvrdí, že nebylo prokázáno nevhodné sexuální chování způsobem, který by snižoval lidskou důstojnost. Za toto jednání byl trestně stíhán a jelikož nebylo pravomocně rozhodnuto, má za to, že služební orgány ani krajský soud nepostupovaly v souladu se zásadou presumpce nevinny.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Vychází zejména ze své předchozí judikatury. Dle rozsudku NSS sp. zn. 2 As 74/2003-86⁸² i když byl uložen policistovi kázeňský trest, je možné za stejný skutek policistu následně propustit ze služebního poměru. Žádná zákonná úprava takovýto postup nevylučuje. To zda bude propuštěn nebo ne závisí na rozhodnutí služebního funkcionáře. NSS již uvedl v rozsudku sp. zn. 5 A 141/2002-21,⁸³ že podstatou propuštění ze služebního poměru je skutečnost, zda došlo k porušení služební přísahy či služební povinnosti zvláště závažným způsobem. Zda takové jednání je zároveň

⁸¹ Ve znění do účinnosti zákona č. 21/2006 Sb. Ustanovení §106 odst. 1) písm. d) stanoví, že policista může být propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební přísahu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst policie.

Zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, byl s účinností od 1. 1. 2007 zrušen zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. dubna 2005, sp. zn. 2 As 74/2003-86.

⁸³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2003, sp. zn. 5 A 141/2002-21.

kázeňským přestupkem není rozhodné. Dle § 32 zákon ČNR o služebním poměru se u kázeňského přestupku posuzuje zaviněné porušení základních povinností policisty. Jedná se zde o dvě odlišné skutkové podstaty. Z toho vyplývá, že ne každý kázeňský přestupek může odůvodnit propuštění ze služebního poměru. Žalovaný musí nejprve posoudit, co spatřuje pod neurčitým právním pojmem – zvláště závažné porušení služební povinnosti a poté porovnat s jednáním policisty, jak vyplývá z rozsudku NSS sp. zn. 1 As 10/2003-58.⁸⁴ Nejvyšší správní soud nemůže zasahovat do diskrečního práva žalovaného a namísto správního orgánu vymezovat dle své úvahy obsah neurčitého pojmu.

Jak již NSS judikoval v rozsudku sp. zn. 5 A 56/2002-31,⁸⁵ propuštěním ze služebního poměru je rozhodnuto pouze o porušení povinnosti policisty. Nerozhoduje se o spáchání trestného činu, proto nedošlo k porušení presumpce nevin, která je zakotvena v čl. 40 odst. 2 Listiny. NSS dává za pravdu krajskému soudu. Jestliže pro výše uvedená jednání byl stěžovatel kázeňský potrestán a proti tomuto rozhodnutí nepodal odvolání a v případě neúspěchu žalobu ve správním soudnictví a poté byl za shodná jednání propuštěn ze služebního poměru, nemůže již zpochybňovat, že se dopustil porušení všech uvedených povinností. Stěžovatel si musel být vědom, že skutek, o němž bylo rozhodnuto jako o kázeňském přestupku, může být také i důvodem pro propuštění ze služebního poměru.⁸⁶

Zákon ČNR o služebním poměru neupravoval předběžnou otázku. Ta byla obsažena v ustanovení § 40 tehdy platného zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, který stanovil, že „vyskytne-li se v řízení otázka, o které již pravomocně rozhodl příslušný orgán, je správní orgán takovým rozhodnutím vázán“.⁸⁷ Tento princip však musí platit obecně. Dle rozsudku NSS 4 As 58/2006-94⁸⁸ pokud existují dvě správní rozhodnutí, jejichž předmětem je stejný skutkový děj, musí dojít co se týče skutkové stránky věci ke stejným závěrům.

V současně účinném zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů je již v § 180 odst. 5 předběžná otázka zvláště upravena.

V oblasti kázeňských přestupků příslušníků Policie ČR se správní soudy velmi často zabývají případy, kdy policisté řídí vozidlo pod vlivem alkoholu. Proto bych se ráda této problematice také věnovala a zmínila rozhodnutí NSS sp. zn. 3 Ads 65/2011 – 68.⁸⁹

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. října 2004, sp. zn. 1 As 10/2003-58.

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. září 2003, sp. zn. 5 A 56/2002-31.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. 5 As 47/2006-66.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září 2007, čj. 4 As 58/2006-94.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/201-68.

Nejvyšší správní soud případ posuzoval dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto zákona je možné za spáchání kázeňského přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, uložit mimo jiné dle § 51 odst. 1 písm. d) kázeňský trest odnětí služební hodnosti.⁹⁰ Zákon o služebním poměru přinesl nové chápání hodnosti. Jak uvedl NSS v rozhodnutí sp. zn. 4 Ads 34/2009 – 63,⁹¹ služební hodnost představuje aktuálně zastávané služební místo a činnost. Se změnou služební hodnosti se příslušník pohybuje v organizační struktuře Policie ČR. Dochází ke změně zastávané služební činnosti. Opouští se tradiční vojenský systém hodností, který vyjadřoval podřízenost, nadřízenost, zásluhovost a využití v kázeňském smyslu.

Trest odnětí služební hodnosti jako jediný z kázeňských trestů umožňuje služebnímu funkcionáři propustit příslušníka ze služebního poměru. V posuzované věci dle rozhodnutí NSS 3 Ads 65/2011 – 68⁹² správní orgány dospěly závěru, že jednání stěžovatele má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka a současně že tímto jednáním příslušník porušil služební slib.

Ředitel Policie ČR, Správy Jihomoravského kraje, rozhodl dne 16. 5. 2008 ve věcech kázeňských tak, že byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání jednání, které mají znaky přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích dle § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích⁹³ za použití § 189 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru a podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích za použití § 189 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru. Uvedených jednání se dopustil tím, že řídil osobní motorové vozidlo, z důvodu technické závady zastavil a do jeho vozidla narazil zezadu řidič malého motocyklu a poté řidička osobního motorového vozidla. U stěžovatele byly provedeny dechové zkoušky na přítomnost alkoholu v dechu. První zkouška byla negativní. Poté, co přijel nadřízený, byla provedena další dechová zkouška, u níž byla naměřena hladina 1,27 promile alkoholu. Stěžovatel na výzvu příslušníka Policie ČR odmítl lékařské vyšetření spojené s odběrem krve. Při další dechové zkoušce byla naměřena hladina alkoholu 0,76 promile. Tímto jednáním porušil § 5 odst. 1 písm. f) zákona o silničním provozu a § 16 odst. 3

⁹⁰ Dle §186 odst. 7 zákona o služebním poměru se kázeňský trest odnětí služební hodnosti ukládá za kázeňský přestupek se zvlášť škodlivým následkem, za porušení povinnosti vyplývající z omezení práv příslušníka, za jednání, kterým příslušník porušil služební slib, za opakované spáchání kázeňského přestupku se škodlivým následkem, jestliže předcházející uložení kázeňských trestů nevedlo v období 3 let k obnovení služební kázně příslušníka, za jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, anebo za opakované dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služební hodnocení.

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. prosince 2009, sp. zn. 4 Ads 34/2009-63.

⁹² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68.

⁹³ Znění do účinnosti zákona č. 133/2011.

zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. Stěžovateli byl uložen úhrnný kázeňský trest odnětí služební hodnosti vrchní asistent.

Stěžovatel se odvolal a policejní prezident rozhodnutím ve věcech kázeňských odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí ředitele Policie ČR.

Stěžovatel podal proti tomuto rozhodnutí žalobu k Městskému soudu v Praze. Soud rozsudkem žalobu zamítl a stěžovatel podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Stěžovatel zde opakuje žalobní námitky. Tvrdí, že v době řízení nebyl pod vlivem alkoholu a že neměl povinnost se podrobit lékařskému vyšetření spojeného s odběrem krve. Podstatná je podle něj skutečnost, že první dechová zkouška byla negativní. Měl za to, že vyšetření je definitivní, a proto následně ve svém voze požil alkoholický nápoj tzn. „zbytek butylky slivovice“,⁹⁴ kterou poté vyhodil do pole. Z toho důvodu se odmítl podrobit lékařskému vyšetření. Následná dechová zkouška byla pozitivní.

NSS uvedl, že z důkazů vyplynulo, že stěžovatel byl velmi dezorientovaný a neposkytoval policii potřebnou součinnost. Nebylo prokázáno tvrzení stěžovatele, že po první dechové zkoušce šel do svého vozu, kdy požil alkoholický nápoj a lahvičku odhodil do pole. Z výpovědí svědků vyplývá, že stěžovatel již do svého vozu nešel a ani na základně ohledání označeného místa nebyla láhev nalezena. Ze svědeckých výpovědí vyplývá, že první dechová zkouška nemohla mít žádnou důkazní sílu, neboť byla provedena ze vzdálenosti 10-20 cm od přístroje a foukal mírný vítr. Stěžovateli jakožto policistovi, který plnil také úkoly u jednotky dopravních nehod a pořádkové policie, musela být skutečnost, že zkouška není objektivní, známa. Správní orgány dle NSS správně dospěly k tomu, že výpověď stěžovatele byla nevěrohodná, což je potvrzeno také tím, že ji v průběhu vyšetřování účelově měnil. Co se týče výkladu § 5 odst. 1 písm. f) ve spojení s ustanovením § 22 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích. NSS poukazuje na svou judikaturu, rozsudek sp. zn. 6 As 60/2004 – 56,⁹⁵ podle něhož „povinnost účastníka dopravní nehody zdržet se požití alkoholu po dopravní nehodě trvá až do doby, kdy je najisto postaveno, zda před jízdou nebo během jízdy nepožil alkohol.“⁹⁶

Stěžovatel odmítl lékařské vyšetření bez zákonných důvodů, o následcích byl také poučen, muselo mu být proto známo, že se dopouští přestupku dle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. ledna 2006, sp. zn. 6 As 60/2004-56.

⁹⁶ Tamtéž.

NSS mimo jiné neshledal jako důvodnou také tu námitku stěžovatele, že prvoinstatční orgán uvedl, že skutkový stav zjistil s „pravděpodobností hraničící s jistotou“.⁹⁷ NSS sice konstatoval, že tato formulace není vhodná, ale není důvodem pro nepřezkoumatelnost ani nesprávnost rozhodnutí. Je třeba dávat důraz na presumpci nevinu dle § 186 odst. 3 zákona o služebním poměru a zásadu materiální pravdy, kdy vzhledem ke kázeňskému trestání se musí vykládat tak, že se jedná o povinnost služebního funkcionáře zjistit skutkové okolnosti tak, aby nevznikly „důvodné pochybnosti“.⁹⁸ Nevyžaduje se již zjištění skutečného stavu věci s „absolutní jistotou“, jak tomu bylo dle zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Námitky stěžovatele se týkaly mimo jiné také i nepřiměřenosti uloženého kázeňského trestu odnětí služební hodnosti vrchní asistent. K tomu NSS poukázal na rozsudek sp. zn. 6 As 60/2004 - 56⁹⁹ kde konstatoval, že „odmítnutí zkoušky na alkohol či požívání alkoholických nápojů na místě dopravní nehody je zvláště závažným porušením služební přísahy,¹⁰⁰ neboť příslušník je povinen jednat čestně, svědomitě a ukázněně“¹⁰¹

Proto NSS shledal, že trest nebyl nepřiměřený a podmínky pro jeho uložení byly dány. NSS kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. ledna 2006, sp. zn. 6 As 60/2004-56.

¹⁰⁰ Dle §221 zákona č. 361/2003 o služebním poměru se služební přísaha, kterou stěžovatel složil při vzniku služebního poměru, považuje za služební slib.

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68.

3.2.3 Propuštění ze služebního poměru

Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře velmi často zabýval propuštěním policistů ze služebního poměru především z důvodu porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem dle §106 odst. 1) písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České Republiky ve znění do 1. 1. 2006.¹⁰² Ustanovení bylo s účinností zákona č. 21/2006 Sb. a poté zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru měněno a spolu s těmito změnami se vyvíjela i judikatura. Dle mého názoru bylo uvedené ustanovení do značné míry problematické, a proto bych se dále ráda věnovala pouze této otázce a pominula bych ostatní důvody propuštění ze služebního poměru upravené v § 42 zákona o služebním poměru.

Porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem je neurčitý právní pojem. Aby mohlo dojít k propuštění ze služebního poměru, je služební funkcionář povinen si nejprve vytvořit úsudek o obsahu a rozsahu tohoto neurčitého právního pojmu. Teprve poté jej může porovnat se skutkovými zjištěními daného případu a posoudit, zda jednání policisty bylo porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem. Touto otázkou se NSS zabýval v rozsudku sp. zn. 1 As 10/2003-58.¹⁰³

Ředitel okresního ředitelství Policie ČR rozhodl dne 19. 11. 2002 o propuštění žalobce dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru ze služebního poměru.¹⁰⁴ Své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce v prodejně odcizil zubní pastu a rostlinný tuk. Strážníci Městské policie žalobci uložili blokovou pokutu ve výši 200 Kč. Uvedl, že žalobce tímto jednáním úmyslně porušil služební přísahu zvláště závažným způsobem a „zklamal důvěru občanů v Policii ČR a poškodil tak její autoritu v očích veřejnosti.“¹⁰⁵

Žalobce se odvolal. Nepopírá, že se jednání nedopustil, avšak tvrdí, že vzhledem k okolnostem případu je rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru nepřiměřené. Policie ČR, Správa Západočeského kraje (dále jen žalovaný), odvolání zamítl a rozhodnutí potvrdil.

Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu. Ve svém rozsudku Krajský soud v Plzni rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

¹⁰² §106 odst. 1) písm. d) Policista může být propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební přísahu nebo služební povinnost zvláště závažným způsobem.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. října 2004, sp. zn. 1 As 10/2003-58.

¹⁰⁴ Ve znění do 1. 1. 2006.

¹⁰⁵ Tamtéž.

Žalovaný podal proti rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost. Tvrdí, že posouzení skutečnosti, zda došlo k porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem, je v kompetenci služebního funkcionáře. Je potřeba rozlišovat mezi jednáním úmyslným a nedbalostním. Jestliže se policista úmyslně dopustil krádeže, jedná se o zvláště závažné porušení a není možné, aby nadále setrval ve služebním poměru k Policii ČR. Má za to, že závažné porušení služební přísahy bylo dostatečně v rozhodnutí odůvodněno.

NSS kasační stížnost zamítl. Souhlasí s argumentací krajského soudu. Soud nemůže namísto správního orgánu dle své úvahy posoudit obsah neurčitého právního pojmu a pak jej konfrontovat s jednáním žalobce a stanovit, zda takové jednání naplnilo znaky zvláště závažného porušení služební přísahy. Soud však posuzuje zákonnost interpretace a aplikace takového pojmu správním orgánem. Musí mít možnost přezkoumat, jaké podklady pro své rozhodnutí správní orgán shromáždil, zda tak učinil v dostatečném rozsahu a zda následná zjištění jsou s těmito podklady v souladu. Pokud by tyto skutečnosti nebylo možné zjistit z rozhodnutí správního orgánu, je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. NSS proto konstatoval, že Krajský soud v Plzni správně napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.¹⁰⁶

K problematice propuštění ze služebního poměru z důvodu porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem judikoval také Ústavní soud v nálezu I. ÚS 655/05.¹⁰⁷

Stěžovatel podal ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 23/2004 – 54,¹⁰⁸ kterou se domáhal zrušení tohoto rozsudku z důvodu porušení čl. 36 Listiny a čl. 4 a čl. 90 Ústavy. Ústavní soud stížnost zamítl.

Rozhodnutím ředitele Policie ČR, Okresního ředitelství Frýdek-Místek, ze dne 18. 3. 2003 byl stěžovatel propuštěn ze služebního poměru dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie ČR, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanovením § 108 odst. 3 citovaného zákona. Stěžovatel byl propuštěn ze služebního poměru pro zvláště závažné porušení služební přísahy policisty a to z toho důvodu, že v obchodním domě odcizil otvírák na konzervy v hodnotě 499 Kč. Takovéto jednání je v rozporu se slibem být čestný, statečný a ukázněný příslušník Policie ČR.

Stěžovatel se proti tomuto rozhodnutí odvolal. Ředitel Policie ČR, Správy Severomoravského kraje, rozhodnutí potvrdil. Stěžovatel podal proti tomuto rozhodnutí

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 20. července 2006, sp. zn. I. ÚS 655/05.

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. 1 As 23/2004-54.

žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, který jeho žalobu zamítl. NSS poté rozsudkem zamítl stěžovatelovu kasační stížnost, kterou se domáhal zrušení rozsudku krajského soudu.

Stěžovatel v ústavní stížnosti tvrdí, že jednání, k němuž došlo mimo službu, nelze považovat za porušení služební přísahy. Má za to, že služební přísahu příslušníka Policie ČR není možné vykládat extenzivně a vztahovat také na chování mimo výkon služby. Taková to povinnost by musela být výslovně uložena zákonem.

Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost není důvodná. Uvedl, že policisté prošli obtížným přijímacím řízením, kde osvědčují také i vysoké morální a charakterové kvality, které se odráží ve znění služební přísahy. Slib, že se příslušník Policie ČR bude chovat čestně a ukázněně, musí plnit i ve svém volném čase. V opačném případě by takové jednání ohrozilo jeho autoritu, vážnost a důstojnost a současně i poslání, autoritu a postavení policie jako veřejného sboru. Jak judikoval i NSS v rozhodnutí sp. zn. A 8/2003,¹⁰⁹ pokud policista svým jednáním poruší stanovené chování a to nejen ve službě, ale i v soukromém životě, dopustí se zvláště závažného porušení služební přísahy a je to důvod pro propuštění ze služebního poměru.

Stěžovatel svým jednáním porušil zájem na ochraně majetku a zájem na řádném výkonu služby policisty. Spáchal tedy přestupek proti majetku dle § 50 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích. S ohledem na skutečnosti, že byl stěžovatel policista, byl potrestán nikoli podle zákona o přestupcích, ale byl mu uložen kázeňský trest dle § 32 a § 33 zákona ČNR o služebním poměru. Ústavní soud konstatoval, že jestliže se policista dopustí zvláště závažného porušení služební přísahy nebo služební povinnosti jednáním, které má znaky kázeňského přestupku, přestupku nebo trestného činu (s výjimkou ustanovení § 37 zákona ČNR o služebním poměru) může příslušný služební funkcionář rozhodnout o propuštění takového policisty ze služebního poměru, a to bez ohledu na fakt, zda a jaký kázeňský trest byl za dané jednání uložen.¹¹⁰

Od 1. 1. 2006 nabyl účinnosti zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů. Na základě tohoto zákona došlo i ke změně ustanovení § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru. Policista mohl být propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební přísahu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst policie. V době účinnosti zákona ČNR o služebním poměru ve znění

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. A 8/2003.

¹¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 20. července 2006, sp. zn. I. ÚS 655/05.

zákona č. 21/2006 Sb. nemohl služební funkcionář propustit policistu za jednání, které mělo pouze znaky přestupku.

NSS řešil propuštění příslušníka Policie ČR ze služebního poměru dle zákona ČNR o služebním poměru, ve znění zákona č. 21/2006 Sb. v rozhodnutí sp. zn. 6 Ads 25/2009–87.¹¹¹

Ředitel Policie ČR, oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ústí nad Labem rozhodl dne 13. 9. 2006 o propuštění žalobkyně ze služebního poměru příslušnice Policie ČR dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru, ve znění zákona č. 21/2006 Sb. a to z důvodu, že v obchodním domě odcizila sluneční brýle.

Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně odvolala. Ředitel odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Žalobkyně (dále jen stěžovatelka) podala žalobu k Městskému soudu v Praze, který žalobu zamítl. Následně proti tomuto rozhodnutí podala kasační stížnost. Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatelka v kasační stížnosti mimo jiné namítala, že k naplnění skutkové podstaty §106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru, je potřeba naplnit všechny znaky trestného činu. Výše způsobené škody je znakem formálním, nikoli materiálním, jak nesprávně uvedl Městský soud v Praze v napadeném rozsudku. Formální znaky trestného činu jsou uvedeny pouze v trestním zákonu, proto není potřeba, aby služební zákon na něho odkazoval. Trestný čin krádeže je uveden v § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona. Dle tohoto ustanovení mezi formální znaky patří: přisvojení si cizí věci jejím zmocněním, úmysl a způsobení škody nikoli nepatrné, tedy nejméně 5 000 Kč. Odcizením slunečních brýlí v hodnotě 299 Kč nedošlo k naplnění všech formálních znaků trestného činu krádeže.

Stěžovatelka neměla námitky k zjištěnému skutkovému stavu, tudíž z něj mohl NSS vycházet a posoudit po právní stránce. Stěžovatelka se jednání dopustila za účinnosti zákona č. 186/1992 Sb., zákona ČNR o služebním poměru, ve znění zákona č. 21/2006 Sb., proto je nutné jej i podle daného právního stavu posuzovat. Tento zákon v § 106 odst. 1 písm. d) stanoví, že policista může být propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební přísahu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst policie.

NSS dospěl k závěru, že jednání, kterým stěžovatelka odcizila sluneční brýle, jak správně uvedl ředitel žalované tak i Městský soud v Praze, je zavrženíhodné a došlo jím

¹¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2009, č. j. 6 Ads 25/2009-87.

k porušení služební přísahy. Je potřeba posoudit, zda takovéto závěrečné jednání mělo znaky trestného činu. NSS dospěl k závěru, že nejsou pochybnosti o trestní odpovědnosti stěžovatelky. Otázkou je objektivní stránka trestného činu. Stěžovatelka si присvojila cizí věc tím, že se jí zmocnila (z obchodního domu vzala sluneční brýle a odešla s nimi bez zaplacení). Trestní zákon dále vyžaduje způsobení škody nikoliv nepatrné (dle §89 odst. 11 nejméně 5000 Kč). Sluneční brýle však měly hodnotu 299 Kč, proto stěžovatelka jejich odcizením nezpůsobila škodu nikoli nepatrnou. Nedošlo tedy k naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu krádeže dle § 247 trestního zákona, ani jiného trestného činu. Jednání stěžovatelky nevykazuje znaky trestného činu, což je jedna z podmínek pro propuštění ze služebního poměru dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru, ve znění zákona č. 21/2006 Sb.

Není podstatné, že v zákonném ustanovení je uvedena jen formulace „znaky trestného činu“ a nikoli „všechny znaky trestného činu“, jak nesprávně poukázal správní orgán v rozhodnutí o odvolání. Aby skutková podstata existovala, musí být naplněny všechny její znaky. Nestačí naplnění jen některých z nich.

NSS konstatoval, že není žádoucí, aby příslušník Policie ČR poté, co odcizí zboží v obchodě, nehledě na to, že se jedná o věc nezanedbatelné hodnoty, zůstal ve služebním poměru. Je však potřeba dodržet zásadu *nullum crimen, nulla poena sine lege*. Nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty správního deliktu dle § 106 odst. 1 písm. d) zákona ČNR o služebním poměru. Stěžovatelka se dopustila jednání, které vykazuje pouze znaky přestupku dle § 50 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, za který bylo možno uložit kázeňský trest. Na rozdíl od současné úpravy však za žádný z kázeňských trestů dle zákona ČNR o služebním poměru, ve znění zákona č. 21/2006 Sb., nebylo možné příslušníka Policie ČR propustit ze služebního poměru. Jedná se o závažné opomenutí zákonodárce, jenž nelze v tomto případě napravit ani analogií, která je ve správním trestání možná pouze ve prospěch delikventa.

Od 1. 1. 2007 nabyl účinnosti zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Dle ustanovení tohoto zákona § 42 odst. 1 písm. d), odst. 5 písm. a) musí být příslušník propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební slib tím, že se dopustil závěrečného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru. Ustanovení odpovídá § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona č. 21/2006 Sb. Dle nové úpravy však propuštěn být „musí“ nikoli „může“ a dále zakotvuje další důvod pro propuštění ze služebního poměru, čímž je uložení kázeňského trestu odnětí

služební hodnosti. Tento důvod byl zakotven za účelem propuštění příslušníka, jestliže se dopustil jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, neboť výše zmíněná předchozí úprava neumožňovala propustit policistu za jednání, které mělo znaky přestupku. Dle mého názoru je úprava poněkud složitá, neboť aby mohl být policista propuštěn ze služebního poměru např. za jednání, které má znaky kázeňského přestupku nebo přestupku, musí být příslušníku nejprve uložen trest odnětí služební hodnosti. Tento trest je teprve důvodem pro propuštění příslušníka ze služebního poměru.

K problematice propuštění příslušníka Policie ČR ze služebního poměru, z důvodu porušení služebního slibu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru dle nové úpravy, tedy zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, bych ráda zmínila rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 22 Ca 177/2009 – 47.¹¹² Soud ve svém rozsudku řešil mimo jiné otázku posouzení, zda je jednání způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru.

Náměstek ředitele Krajského ředitelství policie Severomoravského kraje pro vnější službu rozhodnutím ze dne 10. 2. 2009 propustil žalobce ze služebního poměru příslušníka Policie ČR dle §42 odst. 1 písm. d) zák. č. 361/2003 Sb., zákona o služebním poměru. Žalobce porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu poškozování cizích práv dle § 209 odst. 1 písm. b) zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona¹¹³ a které je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru. Žalobce je student 3. ročníku Pedagogické fakulty Ostravské univerzity, studijního oboru Prevence a resocializace. Po předchozí domluvě s plk. J. K., vykonal plk. J. K. za žalobce písemnou zkoušku z předmětu „sociální a pedagogická práce s mnohaproblémovými rodinami“ a později vykonal za žalobce i ústní zkoušku z jazyka anglického. Žalobce i plk. J. K. byli uznáni vinnými z přečinu poškozování cizích práv dle § 181 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a dle § 46 odst. 1 téhož zákona bylo upuštěno od jejich potrestání.

Žalobce se odvolal k Řediteli Policie ČR, Krajského ředitelství policie Severomoravského kraje, který odvolání zamítl. Poté podal žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, kterou se domáhal zrušení tohoto rozhodnutí.

¹¹² Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. října 2010, sp. zn. 22 Ca 177/2009-47.

¹¹³ Odpovídá ustanovení § 181 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

V žalobě namítá, že nebyly naplněny všechny znaky trestného činu, především objektivní stránka, dále má za to, že jednání, kterého se dopustil, nebylo způsobilé ohrozit dobrou pověst policie a rozhodnutí je v rozporu s § 180 odst. 5 věty druhé zákona o služebním poměru, které stanoví, že si služební funkcionář nemůže sám učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Existuje zde pravomocné rozhodnutí trestního soudu, že vytýkané jednání žalobce je trestným činem. Správní soud je takovým rozhodnutím vázán.

Ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru umožňuje skončit služební poměr ještě před tím, než je příslušník za dané jednání pravomocně odsouzen. Krajský soud shledává vzájemnou spojitost mezi ustanoveními § 42 odst. 1 písm. a) a b) k ustanovení písm. d) zákona o služebním poměru,¹¹⁴ jehož skutková podstata zahrnuje jak jednání, které mají znaky trestných činů úmyslných, tak i nedbalostních. Krajský soud konstatuje, že je potřeba posuzovat, zda vytýkané jednání je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru, jen u jednání, které má znaky trestného činu spáchaného z nedbalosti. Jednání, které naplňuje znaky trestného činu spáchaného úmyslně, porušuje dobrou pověst bezpečnostního sboru vždy. Krajský soud shledává jako správný závěr Ředitele Policie ČR, Krajského ředitelství policie Severomoravského kraje, že „policista, který sám zákony úmyslně porušuje, nemůže mít důvěru veřejnosti a nenaplnuje tak nadále morální požadavky kladené na policistu.“¹¹⁵

Krajský soud zastává názor, že služební funkcionář v případě ustanovení § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru posuzuje, zda došlo k jednání, které má znaky trestného činu. Nečiní úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo je pachatelem. V daném případě zde však nemusí existovat pravomocné rozhodnutí trestního soudu, neboť ne v každém případě je pachatel trestného činu odsouzen. V daném případě nedošlo tedy k porušení § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru. Správní orgán svým rozhodnutím dle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru nerozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

¹¹⁴ Dle §42 odst. 1 zákona o služebním poměru příslušník musí být propuštěn, jestliže dle písm. a) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, dle písm. b) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, a dle písm. d) porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženého jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru.

¹¹⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. října 2010, sp. zn. 22 Ca 177/2009-47.

3.3 Bezpečnost a plynulost silničního provozu

Problematika měření rychlosti vozidel policií podléhala v posledních letech častým diskusím, proto bych se jí ráda zabývala. Je upravena v § 79a zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.¹¹⁶ Toto ustanovení bylo mnohokrát změněno. Měření rychlosti Policií ČR nebylo zpochybňováno, problémy však nastávaly u policie obecní. V současné době je obecní policie oprávněna měřit rychlost vozidel, avšak jen na místech určených Policií ČR a v součinnosti s ní.¹¹⁷

Kromě pravomoci městské a obecní policie měřit rychlost vozidel se řešilo také oprávnění přenést zmocnění k měření vozidel na jiné subjekty. Touto velmi medializovanou otázkou, se zabýval NSS ve svém rozhodnutí sp. zn. 1 As 12/2008-67.¹¹⁸

Městský úřad Nový Bydžov vydal dne 2. 5. 2007 rozhodnutí, ve kterém uznal žalobce vinného ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu dle § 22 odst. 1 písm. f) bod 4. zákona o přestupcích ve znění zákona č. 62/2002. Žalobce na pozemní komunikaci v obci Nový Bydžov řídil osobní automobil. Při zvážení možné odchylky měřicího zařízení jel rychlostí 60 km/h. V obci je nejvyšší povolená rychlost 50 km/h. Žalobci byla uložena pokuta 2000 Kč.

Žalobce se odvolal ke Krajskému úřadu Kralovéhřeckého kraje (dále jen žalovaný), který odvolání zamítl. Poté podal žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Soud rozsudkem žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil. Konstatoval, že důkaz, který byl v posuzovaném případě opatřen soukromým subjektem za úplatu, není zákonný a nelze jej použít v přestupkovém řízení. Žalovaný podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost.

V posuzovaném případě byla dle názoru správních orgánů zjištěna rychlost osobního automobilu, který řídil žalobce, na základě měření společností VP INVEST s.r.o. Tato skutečnost je ve správním spise uvedena v Dokladu o úředním měření č. 0682/07 ze dne 21. 2. 2007. Rozhodnutím Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví byla tato společnost autorizována k výkonu úředního měření v oboru měření rychlosti silničních vozidel. NSS v posuzované věci vychází z čl. 2 odst. 3 Ústavy. Správní orgány

¹¹⁶ Ustanovení §79a zákona o silničním provozu stanoví, že za účelem zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích je policie a obecní policie oprávněna měřit rychlost vozidel. Obecní policie tuto činnost vykonává výhradně na místech určených policií, přitom postupuje v součinnosti s policií.

¹¹⁷ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 438.

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008, sp. zn. 1607/2008.

vykonávají veřejnou moc na základě zákonného zmocnění. Nejedná se jen o právo, ale také o povinnost správního orgánu plnit úkoly veřejné správy. Správní orgán si nemůže na sebe brát více úkolů, než mu zákon přiznává, na druhé straně však také nemůže výkon těchto úkolů přenášet na jiné subjekty, pokud tak zákon nestanoví.

Dle zákona o silničním provozu vykonává dohled nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích Policie ČR. V této oblasti má částečnou působnost také i obecní policie dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. § 79 odst. 8 zákona o silničním provozu ve znění zákona č. 411/2005 stanoví, že „k měření rychlosti vozidel je oprávněna policie a obecní policie; obecní policie přitom postupuje v součinnosti s policií.“ Zákon tuto pravomoc nevymezuje vůči jinému orgánu veřejné správy a ani neumožňuje přenesení této pravomoci na jiný subjekt. V rámci řízení ve věcech provozu na pozemních komunikacích a také v řízení o přestupcích spáchaných porušením zákona o silničním provozu jsou pro správní orgány podstatné výsledky naměřené policií nebo obecní policií.

Ačkoliv byla společnost VP INVEST autorizována k výkonu úředního měření v oboru měření rychlosti silničních vozidel dle zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, neměla však zákonné zmocnění tak činit ve věcech provozu na pozemních komunikacích včetně přestupků. Zákon neumožňuje přenesení výkonu působnosti v oblasti měření rychlosti vozidel. Výsledky, které naměřil soukromoprávní subjekt, nemohly být Městem Nový Bydžov použity jako důkaz v přestupkovém řízení. Měření rychlosti jako důkazní prostředek musí být předmětem činnosti Policie ČR či obecní policie. Takovýto důkazní prostředek má privilegované postavení. Doklad o úředním měření pořizovaný společností VP INVEST s.r.o. není zákonným důkazem a není možné jej použít v řízení o přestupku.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Z výše uvedeného judikátu tudíž vyplývá, že není možné, aby Policie ČR či obecní policie zmocnila jiné subjekty k měření rychlosti vozidel.

Rychlost vozidel může být měřena několika způsoby. Zejména se jedná o měření Dopplerova posuvu kmitočtu signálu odraženého od pohybujícího se objektu, u nás se používá metoda měření času při průjezdu vozidla předem vymezeným úsekem tzv. START-STOP systém, dále se jedná o měření pomocí laserové techniky. Dalším způsobem je měření optickou metodou, pomocí snímací kamery umístěné v policejním vozidle jedoucím za

měřeným vozidlem a pomocí snímače vlastní rychlosti policejního vozidla.¹¹⁹ V tomto posledním případě musí jet policejní vozidlo po určitou dobu stejnou rychlostí, jako měřené vozidlo. Zda výsledek měření rychlosti, k jehož získání muselo policejní vozidlo překročit nejvyšší dovolenou rychlost, je zákonně získaným důkazem řešil Krajský soud v Ostravě v rozsudku sp. zn. 58 Ca 46/2009-37.¹²⁰

Rozhodnutím Magistrátu města Ostravy ze dne 16. 7. 2009 byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích dle § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích. Žalobce v obci Ostrava, v místě, kde je nejvyšší dovolená rychlost 80 km/h, řídil osobní motorové vozidlo a při zvážení možné odchylky měřicího zařízení jel rychlostí 132 km/h. Žalobce porušil § 4 písm. c) zákona o silničním provozu. Dle § 22 odst. 7 zákona o přestupcích mu byla uložena pokuta ve výši 7 500 Kč a zákaz činnosti, který se týká zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 9 měsíců.

Žalobce se odvolal ke Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje (dále jen žalovaný), který odvolání zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu. Namítal především nezákonnost způsobu změření rychlosti, neboť měřicí zařízení bylo umístěno v policejním vozidle, které v okamžiku měření rychlosti muselo jet stejnou rychlostí jako žalobce a tím také překročilo nejvyšší povolenou rychlost v daném místě. Při zásahu na policejním vozidle nebyla zapnuta výstražná modrá světla. Žalobce poukázal na § 18 odst. 9 zákona o silničním provozu,¹²¹ který stanoví, že ustanovení o maximální povolené rychlosti neplatí pro řidiče zpravodajských služeb a stanovených útvarů policie a útvarů celních orgánů, jen je-li to nezbytně nutné k plnění úkolů stanovených zvláštním právním předpisem. Dle žalobce spočívá problém ve výkladu slovního spojení „nezbytně nutné“. Dané ustanovení odkazuje na zvláštní právní předpisy, které pod nezbytně nutné situace řadí ohrožení bezpečnosti státu, hrozbu nebezpečí teroristických útoků apod. Dle žalobce zde nepatří měření rychlosti, neboť se jedná o dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu, který policie může vykonávat jinými způsoby a není nezbytně nutné překračovat povolenou rychlost, navíc bez upozornění zapnutím výstražných světel. Žalobce má za to, že nebylo nezbytně nutné, aby policisté takto jednali jen z důvodu podezření ze spáchání přestupku nikoliv trestného činu. Tvrdí, že se policisté chovali nezákonně, neboť nedbali potřebné opatrnosti.

¹¹⁹ KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 441.

¹²⁰ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. února 2010, sp. zn. 58 Ca 46/2009-37.

¹²¹ Ve znění účinném do 31. 12. 2011.

Krajský soud konstatoval, že v rámci dozoru nad bezpečností a plynulostí silničního provozu je na úvaze Policie ČR, zda použije stacionární nebo mobilní měřicí zařízení. Přihlédne přitom k účelu, povaze, místu a dalším okolnostem měření rychlosti vozidel. Z žádného právního předpisu nevyplývá, že Policie ČR musí používat jen určitý druh nebo typ měřicího zařízení. Pokud dochází k překročení povolené rychlosti policejním vozidlem v souvislosti s plněním úkolů stanovených zvláštním právním předpisem, jedná se o výkon dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu, jehož součástí je i měření rychlosti a z toho je možné dovodit i nezbytnost takového překročení rychlosti dle § 124 odst. 8 a odst. 9 zákona o silničním provozu ve spojení s § 2 zákona o policii. Je logické, že k zabránění překračování nejvyšší dovolené rychlosti žalobcem, musela policie jeho vozidlo dostihnout a zastavit a z toho důvodu také překročit povolenou rychlost v souladu s § 18 odst. 9 zákona o silničním provozu a nařízením ministra vnitra č. 80 ze dne 26. listopadu 2001.

Co se týče nepoužití výstražných světel na policejním vozidle při zásahu, krajský soud uvedl, že § 18 odst. 9 zákona o silničním provozu je v poměru speciality k § 41 odst. 1 téhož zákona. Toto ustanovení stanoví taxativní výčet povinností, které nemusí být dodrženy při užití výstražného světla modré barvy. Z toho důvodu řidič policejního vozidla jednal v souladu se zákonem, jestliže překročil povolenou rychlost při měření rychlosti vozidla žalobce a při jeho dostižení, aniž by použil výstražná světla modré barvy.

Na zákonnost způsobu měření rychlosti nemá vliv skutečnost, že policisté zasahovali proti osobě podezřelé ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a nikoli podezřelé ze spáchání trestného činu. Ze správního spisu není zřejmé, že by policie svou jízdou ohrozila zdraví, majetek atd. ostatních účastníků silničního provozu. Sám žalobce netvrdí, že by byl zásahem policie jakkoliv ohrožen.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl.¹²²

Výše uvedený rozsudek byl základem pro mnoho dalších judikátů. Je použitelný i v současné době, neboť základní podstata ustanovení zákona o silničním provozu, ze kterých se v rozsudku vycházelo, nebyla změněna. Pro praxi to tedy znamená, že záleží na úvaze policie, jaké měřicí zařízení zvolí. Pokud zvolí mobilní měřicí zařízení, může policejní vozidlo překročit nejvyšší povolenou rychlost k zjištění rychlosti měřeného vozidla, aniž by mělo zapnutá výstražná světla modré barvy. Tímto tedy policie na svůj zásah nemusí upozornit.

¹²² Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. února 2010, sp. zn. 58 Ca 46/2009-37.

4 Závěr

Problematika vnitřní bezpečnosti je jedna z nejdůležitějších součástí právního řádu České republiky, kterou správní soudy a Ústavní soud svou rozhodovací činností podstatným způsobem ovlivňují. Jelikož současná doba dává prostor k řadě událostí, jako jsou teroristické útoky, vnitrostátní či mezinárodní konflikty a další, kterým lidstvo musí čelit, bude význam správního a ústavního soudnictví v oblasti vnitřní bezpečnosti, kde patří také Policie České republiky, narůstat.

Otázka vnitřní bezpečnosti má v judikatuře mnoho podob, které není možné všechny obsáhnout. Jelikož Policie České republiky jako veřejný ozbrojený bezpečnostní sbor plní prostřednictvím policistů pořádkové či dozorčí správní funkce, zasluhují oprávnění a povinnosti těchto policistů bližší pozornost v rámci problematiky vnitřní bezpečnosti. V této souvislosti Ústavní soud a správní soudy svou judikaturou významně přispěly k definování a upřesnění bezprostředních zásahů policistů. Ústavní soud v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vymezil princip proporcionality bezprostředních zásahů. Zabýval se také posouzením včasnosti zásahu, aby za účelem důvěry občanů v právní stát a demokratické instituce byla ochrana efektivní. Základním předpokladem pro použití bezprostředního zásahu je zákonné zmocnění, Ústavní soud však ve svém nálezu dovedl, že osoba, proti níž se zakročuje, nemůže předem zákonnost takového zásahu hodnotit a bránit se mu. K ochraně před bezprostředními zásahy výrazně přispěla novela s. ř. s. provedená zákonem č. 303/2011 Sb., která vypustila omezující podmínky trvání zásahu nebo jeho důsledků anebo hrozby jejich opakování. Umožnila také domáhat se pouhého určení nezákonnosti zásahu, což má význam při náhradě škody. Ochrana před bezprostředními zásahy je však dle judikatury vykládána spíše restriktivně.

S vývojem vědy a techniky narůstají také pravomoci Policie České republiky. V oblasti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích zasluhuje pozornost především pravomoc Policie ČR měřit rychlost vozidel. Případy související s touto otázkou se zejména správní soudy v posledních letech zabývají velice často a dle mého názoru judikatura k této problematice bude stále přibývat a velmi rychle se vyvíjet. Jedná se o otázky, které podléhají častým legislativním změnám. V této souvislosti jde především o novely zákona o silničním provozu. V současné době má plnou pravomoc měřit rychlost vozidel pouze Policie České republiky, obecní policie jen na místech určených Policií ČR a v součinnosti s ní. Správní soudy ve své judikatuře dospěly k významnému závěru, že tuto pravomoc není možné přenést na jiné subjekty. S přibývajícími způsoby a možnostmi měření rychlosti vzniká

otázka, které z nich je ještě možné použít jako zákonně získané důkazy a které již nelze. S těmito problémy se opět musí vypořádat rozhodovací činnost soudů.

Významnou součástí judikatury správních soudů a Ústavního soudu v rámci vnitřní bezpečnosti tvoří rozhodování ve věcech služebního poměru příslušníků Policie České republiky. Dne 1. 1. 2007 nabyl účinnosti po dlouhou dobu odkládaný zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Díky těmto legislativním změnám nabyla v této otázce na důležitosti především rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu. V rámci služebního poměru se judikatura týká zejména sporů, které souvisí se zařazováním na jiné pracovní místo, s kázeňskými přestupky a propuštěním ze služebního poměru.

Otázka zařazování na jiné pracovní místo byla v posledních letech díky legislativním změnám poněkud problematická. Soudy se v judikatuře potýkaly se zavedením šestnácti třídní platové soustavy v období od 1. 1. 2004 do účinnosti zákona o služebním poměru, který přinesl další změnu a zavedl pro příslušníky Policie ČR jedenáct tarifních tříd.

Problémy nastaly také v případě změn ustanovení, které se týkalo propuštění ze služebního poměru v důsledku porušení služební přísahy zvláště závažným způsobem dle starého zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Při jedné z těchto změn na základě zákona č. 21/2006 Sb. došlo k pochybení zákonodárce. V tomto ročním přechodném období od 1. 1. 2006, než došlo k účinnosti zákona o služebním poměru, se zákonu musela přizpůsobit i judikatura, což mělo podstatný dopad pro praxi. Příslušníci Policie České republiky nemohli být propuštěni ze služebního poměru v důsledku spáchání kázeňského přestupku nebo jednání, které mělo znaky přestupku, a byli tak zvýhodněni. Tato chyba zákonodárce však mohla ohrozit důvěru občanů v dobrou pověst bezpečnostního sboru. Zákon o služebním poměru pochybení v daném ustanovení částečně napravil a přinesl nový kázeňský trest „odnětí služební hodnosti“, který se stal jedním z důvodů pro propuštění ze služebního poměru. Pro žádný jiný kázeňský trest však propuštění ze služebního poměru není možné. S tímto zákonem o služebním poměru také přinesl nové chápání služební hodnosti a opustil tak tradiční vojenský systém.

Velké množství kázeňských přestupků příslušníků Policie České republiky v rámci služebního poměru se v současné době týká případů, kdy policista pod vlivem alkoholu vykonává službu či dokonce řídí vozidlo. Případy bývají obdobné. Policisté se snaží vyvrátit výsledky provedených dechových zkoušek na přítomnost alkoholu v dechu nebo se odmítají podrobit lékařskému vyšetření spojeného s odběrem krve. Nemyslím si, že by se počet těchto

případů v budoucnu snížil, dokud nebude stanovena taková metoda zjištění přítomnosti alkoholu v lidském těle přímo na místě, která by byla přesná a nevyvratitelná.

Na závěr bych ráda uvedla, že judikatura, která se týká Policie České republiky, je velice bohatá a z důvodu omezeného rozsahu práce jsem uvedla pouze ty oblasti, které pokládám za nejzajímavější a které se v posledních letech v judikatuře správních soudů a Ústavního soudu nejčastěji objevovaly. Tímto výběrem bych ráda nastínila, kterým směrem se praxe ubírá a se kterými problémy v souvislosti s Policií České republiky se musí soudy nejčastěji potýkat.

Zákonodárce nikdy nemůže v právních předpisech stanovit dostatečně detailní režim, který by obsáhl veškeré případy, které ve společnosti nastanou. Na řadu pak přichází úloha soudců, aby se s takovými situacemi vypořádali. Tímto chci v mé práci poukázat na význam judikatury pro praxi, konkrétně u Policie České republiky.

5 Seznam použité literatury

Monografie

- CANDIGLIOTA, Zuzana, FOUKALOVA, Kristýna, KOPAL Jiří. *Jak si počínat v kontaktu s policistou a strážníkem: Policejní právo v otázkách a odpovědích*. Brno: Liga lidských práv, 2010. 247 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 792 s.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 399 s.
- KUČEROVÁ, Helena. *Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 720 s.
- MATES, Pavel a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2009. 338 s.
- MATES, Pavel, ŠKODA Jindřich, VAVERA František. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 363 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 497 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír, POUPEROVÁ, Olga a kol. *Správní právo: zvláštní část*. Praha: Leges, 2011. 416 s.
- ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 396 s.
- VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. 442 s.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95
- Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 1997, sp. zn. I. ÚS 137/96
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. května 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2002
- Nález Ústavního soudu ze dne 21. března 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. května 2004, sp. zn. I. ÚS 176/04
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. srpna 2005, sp. zn. IV. ÚS 144/05
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. července 2006, sp. zn. I. ÚS 655/05
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. prosince 2006, sp. zn. I. ÚS 321/06
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2003, sp. zn. 5 A 141/2002-21
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. září 2003, sp. zn. 5 A 56/2002-31
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. A 8/2003
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. října 2004, sp. zn. 1 As 10/2003-58
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. dubna 2005, sp. zn. 2 As 74/2003-86
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2005, sp. zn. 1 As 23/2004-54
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. ledna 2006, sp. zn. 6 As 60/2004-56
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září 2007, čj. 4 As 58/2006-94
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. listopadu 2007, sp. zn. 3 Ads 113/2007-78
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. 5 As 47/2006-66
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008, sp. zn. 1607/2008
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 6 Ads 25/2009-87
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. května 2009, sp. zn. 7 As 60/2007-63
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. února 2010, sp. zn. 58 Ca 46/2009-37
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. října 2010, sp. zn. 22 Ca 177/2009-47
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. října 2011, sp. zn. 3 Ads 65/2011-68

- Zásadní stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 1997, sp. zn. Plsn 2/96 (R 11/97)

Internetové zdroje

- www.gibs.cz
- www.lidovky.cz
- <http://nalus.usoud.cz>
- www.nssoud.cz
- www.policie.cz

Články a ostatní zdroje

- MATES, Pavel. Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 5, s. 140.
- MIKULE, Vladimír. *Policie jako činnost a jako instituce*. In. ZOUBEK, Vladimír (ed.). *Sborník z druhého mezinárodního vědeckého semináře k vědeckovýzkumnému úkolu č. 214 „Bezpečnostní politika České Republiky“*. Praha: Policejní akademie České Republiky, 1998, s. 49 – 60.
- Nejvyšší správní soud. *Zpráva o činnosti Nejvyššího správního soudu v letech 2003-2009*. Brno 2010. 237 s.

Právní předpisy

- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon České národní rady č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Ústavním zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.
- Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- Listina základních práv a svobod vyhlášená usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (publikovaná pod č. 209/1992 Sb., ve znění č. 243/1998 Sb.)
- Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřizování ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 330/2003 Sb., ze dne 6. srpna 2003, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě
- Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., ze dne 5. srpna 2002, kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě
- Nařízení vlády č. 104/2005 Sb., ze dne 3. listopadu 2004, kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů
- Zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

Shrnutí práce

Má diplomová práce je založena na judikatuře správních soudů a Ústavního soudu, která se týká Policie České republiky.

Práci systematicky rozdělují do dvou částí, které dále člením na kapitoly a podkapitoly. Její hlavní podstata spočívá v části druhé, kde podrobně rozebírám jednotlivé judikáty.

V rámci zachování koncepce práce se na začátku stručně věnuji vymezení pojmu policie, obecné charakteristice Policie České republiky, pojetí jako bezpečnostního sboru a správního úřadu, jejímu organizačnímu uspořádání a dále uvádím prameny úpravy, abych nastínila základ, který je nezbytný pro následující kapitoly.

Druhou část, která je hlavním obsahem práce, jsem rozdělila do tří oblastí. Jedná se o problematiku bezprostředního zásahu policistů, služební poměr příslušníků Policie České republiky a oblast bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích konkrétně měření rychlosti vozidel Policií České republiky. Každá z těchto oblastí obsahuje stručný úvod do problematiky. Dále se již zabývám jednotlivými nálezy Ústavního soudu či rozhodnutími správních soudů, převážně Nejvyššího správního soudu, které se týkají zmíněných oblastí. Nejpodstatnější judikáty podrobně rozebírám. V případě legislativních změn právní úpravy porovnávám. Na závěr judikátů ke staré právní úpravě uvádím, zda jsou použitelné i v současné době.

Summary

My master thesis is based on case law of Administrative courts and the Constitutional court that relates to the Police of the Czech Republic.

The work is divided into two parts which consist of chapters and subchapters. The essence of my work is contained in the second part where is the analysis of judicial decisions.

The thesis begins with the definition of the term police to achieve coherence in the text; there is also the general characteristic of the Police of the Czech Republic, the description of the police as a security force as well as the administrative office, its inner organization and legal basis. This part is crucial for my next chapter.

The second part of the work is divided into three subparts. These parts contain direct intervention of the police, the Civil Service of the officials of the Police of the Czech Republic and an issue of safety on surface roads and the traffic flow particularly a competence of the police to measure the speed of vehicles on surface roads. Each of these parts contains a brief introduction to the issue mentioned above. Moreover, I deal with particular decisions of the Constitutional Court and Administrative Courts especially The Supreme Administrative Court which are related to the foregoing areas. There is detailed analysis of the most important cases. In the case of legislative changes I compare certain judicial decisions and legal regulation. At the end of every judicial decision related to the old legal regulation I explain whether it is currently usable.

Klíčová slova - Keywords

Policie České republiky – The Police of the Czech Republic

Judikatura – Judicial decisions

Bezprostřední zásah – Immediate intervention

Služební poměr – Civil service

Bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích - Safety on surface roads and the traffic flow

Nejvyšší správní soud - The Supreme Administrative Court

Ústavní soud – The Constitutional Court

Zákon o policii – Act on the Police of the Czech Republic

Zákon o služebním poměru - Act on the Civil Service of Officers of Security

Forces

Zákon o silničním provozu - Act on Road Traffic